

РІК LXXIV, Ч. 6

ЧЕРВЕНЬ – 2017 – JUNE

№ 6, VOL. LXXIV

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ – PUBLISHED BY UNWLA, INC.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

“НАШЕ ЖИТТЯ”

Рік заснування 1944

РІК LXXIV ЧЕРВЕНЬ Ч. 6

Україномовний редактор – **Лариса Тополя**
Англомовний редактор – **Тамара Стадниченко**

Редакційна колегія:

Маріянна Заяць (з уряду) – голова СУА
Уляна Зінич, Святослава Гой-Стром,
Вірляна Ткач, Петруся Савчак,
Лариса Дармохвал (Україна)

“НАШЕ ЖИТТЯ” ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ (ОКРІМ СЕРПНЯ)

ISSN 0740-0225

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

A Non-profit Organization

“OUR LIFE”

Published since 1944

VOL. LXXIV JUNE № 6

Ukrainian-language editor – **Laryssa Topolya**
English-language editor – **Tamara Stadnychenko**

Contributing Editors:

Marianna Zajac – UNWLA President
Uiana Zynych, Sviatoslava Goy-Strom,
Virlana Tkacz, Petrusia Sawchak,
Larysa Darmokhval (Ukraine)

“OUR LIFE” IS PUBLISHED MONTHLY (EXCEPT AUGUST)

ЗМІСТ – CONTENTS

Лариса Тополя. З любов'ю до рідної землі та довкілля.	1
Вітання голови СУА Маріяни Заяць під час відкриття XXXI Конвенції СУА.	2
Цей день в історії	4
Ольга Мірошник. Українська ментальність в епоху російського більшовизму	7
Greeting of UNWLA President Marianna Zajac to the XXXI Convention	10
Наша обкладинка / Our Cover	12
Svitlana Kostenko. Pro.Svit: Bringing Positive Change to Ukraine	13
Тетяна МакКой. Ох, ці «дивні метафори» доччиної любові	16
Доброчинність	18
Відійшла у вічність / In Memoriam	20
Галина Волощук. Поетичне жіноче слово в еміграції межі XIX – XXI століть	21
Діяльність округ і відділів СУА	22
Нашим дітям	34
Ihor Magun. Finding Inner Peace	36

На обкладинці: Марта Гулей Леґецкіс. У рядок. 2015, папір,
акварель 22 ½ x 10 (57 x 25). Колекція Донни Шпіґлер.

On the cover: Marta Huley Legeckis. *The Line-Up*. 2015, watercolor on
paper 22 ½ x 10 (57 x 25). Collection of Donna Spiegler.

Канцелярія СУА та адміністрація журналу “Наше життя”:

Tel.: (212) 533-4646

E-mail: office@unwla.org • E-mail: unwlaourlife@gmail.com

Адміністратор: **Оля Стасюк**

Канцелярські години: **вівторок, середа, четвер – 11 – 7**

- Редакція не завжди поділяє позицію авторів.
- Редакція дотримується правопису Г. Голоскевича.
- Передруки і переклади матеріалів дозволені за письмовою згодою редактора.
- За точність викладення фактів відповідає лише автор.
- Рукописи, які не були замовлені редакцією, не повертаються.
- Редакція зберігає за собою право на мовне редагування і скорочення матеріалів.
- **ПРОСИМО НЕГАЙНО ПОВІДОМЛЯТИ АДМІНІСТРАЦІЮ ПРО ЗМІНИ АДРЕСИ – ЗМІНИ РОБИМО БЕЗКОШТОВНО.**
- **Посмертні згадки та знімки поміщуємо безкоштовно.**
- Просимо авторів присилати статті до **10 числа місяця.**
- Просимо авторів подавати свої **контактні інформації** зі статтями, щоб редакція могла до Вас звернутися в разі потреби.

Periodicals Postage Paid at New York, NY
and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

**POSTMASTER – send address changes to:
“OUR LIFE”**

203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2017 Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

UNWLA / Our Life

**203 Second Avenue, 5th Floor
New York, NY 10003-5706**

Administrator: **Olha Stasiuk**

Office hours: **T. W. Th. – 11 a.m. to 7 p.m.**

\$3 Один примірник / Single copy

\$45 Річна передплата в США (не член СУА) / Annual subscription in the USA for non-members

\$50 В країнах поза межами США / Annual subscription in countries other than USA

Членки СУА одержують “Наше життя” з оплатою **членської вкладки** через відділ. **Передплатникам** письмово нагадується про відновлення передплати. Річна вкладка вільної членки СУА – \$50.

Our Life magazine is included in UNWLA member annual dues, payable through the member's branch.

Subscribers are sent renewal letters.

Annual dues for UNWLA member-at-large – \$50.

З любов'ю до рідної землі та довкілля

Міжнародні свята, що йдуть один за одним у травні та червні — День матері, родини, довкілля, батька — навіюють думки про спорідненість і значимість цих понять в нашому житті. Бо якщо є рай на землі, то він твориться нами разом з рідними, близькими, друзями та колегами по праці.

Ми пристрасно любимо своїх дітей і рідних, бережемо в серці спогади дитинства та намагаємося вхопитися за найдрібніші їх деталі. Це те, що тримає нас у світі, є невидимою ниточкою, що сполучає минуле, сучасне та майбутнє, що можна назвати пам'яттю роду, генетичним кодом. Але ми також живемо в оточенні друзів і колег та разом з ними творимо добро й насолоджуємося результатами своєї праці. А за цими прихильностями та радостями неодмінно йдуть любов до Землі, Матінки-природи та відчуття задоволення від взаємодії з нею. І ті, хто серцем приростає до людей, неодмінно мають любити рідний край і природу!

Проблеми збереження довкілля на тлі економічних, політичних або культурних криз часто залишається у тіні нашого щоденного життя. Люди, навіть попри сучасну суспільно-політичну втому, швидше протестуватимуть з політичних або соціально-економічних мотивів, аніж з причини брудної води, яку вони п'ють, загазованого повітря, яким дихають, чи вживання плодів, вирощених на «захімізованому» ґрунті.

Наша планета нині перебуває в небезпеці й, протидіючи руйнівній діяльності та нерозумному ставленню до себе, справді нас карає: Чорнобилем, парниковим ефектом, озоновими дірами, браком прісної води, нітратами, посухами, голодом, страшними хворобами. І це далеко не повний перелік застережень, що є головними викликами людству. Бо ми не можемо зазіхати на

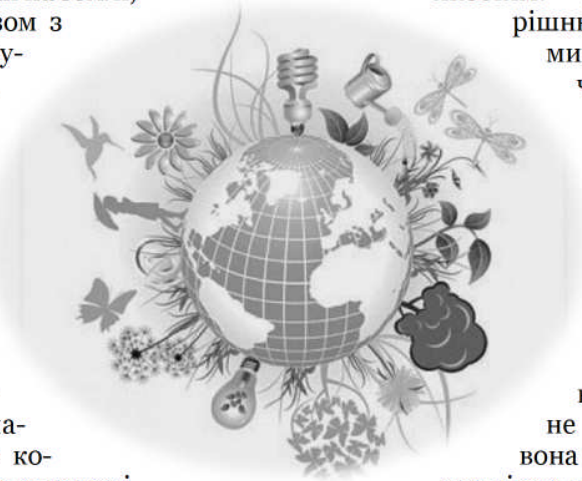
безумовну владу над природою, але повинні змінювати сумну екологічну статистику, пам'ятаючи, що наші зовнішні вчинки щодо довкілля є відповідними нашим внутрішнім якостям. «Справжнє почуття внутрішньої єдності з іншими людьми неможливе, якщо одночасно у серці відсутні лагідність, співчуття й турбота про інші живі організми», — зауважував Папа Франциск.

«Ми оточені й охоплені Природою — непереможно; нам ані вийти з неї, ані глибше в неї проникнути... вона вічно говорить з нами, але не видає своїх таємниць... вона огортає людей темрявою, але вічно веде до світла... Вінцем її є любов», — наголошував Й. Гете.

Українці завжди і з найвищою пошаною ставилися до природи як до джерела всіляких благ. Наші діди-прадіди передавали у спадок традиції зі збереження «життєвості» землі та настанови, що забороняли її гнівити. Навіть обробіток землі вони обставляли численними засторогами й ритуалами, бодай не пошкодити годувальницю та одержати найліпший урожай. І наш обов'язок зберегти повітря й водоюми — чистими, а ґрунти — родючими, і з трепетом дбати про чистоту довкілля та своїх душ. Бо «планеті, як і душі — болить» (Ю. Весна):

*Зупинися, людино, на мить
І відчуй, як планеті болить,
Як із серця крик вируина:
Зупинись, бо Земля в нас — одна!
Як у серці тліє любов,
Щоб колись розгорітися знов.
Зупинися, людино, на мить
І відчуй, як планеті болить...*

*Лариса Тополя,
редактор*

Вітання голови СУА Маріяни Заяць під час відкриття XXXI Конвенції СУА

Мої теплі та щирі вітання нашим Почесним головам СУА Анні Кравчук та Ірині Куровицькій! Я відчуваю себе дуже щасливою, що обидві ці видатні провідниці СУА є з нами сьогодні. Адже вони продовжують вкладати свою мудрість, знання та досвід в життя нашої організації. Дякуємо Вам за участь. Також я вітаю наших шановних гостей з України, Бразилії та Канади.

З часу нашої останньої конвенції в Нью Йорку в 2014-му р. наша організація відзначила своє 90-річчя: 90 років відданості діаспорі через культурні, освітні та благодійні проекти; 90 років допомоги та моральної підтримки українців в Україні; 90 років захисту прав людини, – принципу, що є основою, на якій побудована країна, яку ми називаємо домом – Сполучені Штати Америки! Саме цей принцип, який захищають воїни і добровольці на Сході України сьогодні – право на вільну і демократичну Україну, без постійного неспокою з боку сусіда, що перешкоджає демократичному процесу розвитку держави та нав'язує хаос і небезпеку для життя громадян всієї країни. Я прошу всіх присутніх встати та хвилиною мовчання вшанувати пам'ять понад 10 000 українців, які віддали своє життя в цій безглуздій війні.

Будь ласка, прошу Вас залишитись стоячи, щоб перед відкриттям XXXI Конвенції ми помолились і згадали наших люблених Почесних членок СУА та членок СУА, які відійшли у вічність після нашої попередньої конвенції. Нехай пам'ять про їх добрі серця та прихильність до нашої організації надихають нас рухатися вперед зі знанням, що ми продовжуємо їхню працю. Дякую.

Дозвольте мені привітати всіх і кожну делегатку тут сьогодні присутню. Це ви, мої дорогі, є тією основою, на якій будується наша організація. Спасибі вам, а також всім нашим

гостям, що приєдналися до нас в ці вихідні, щоб взяти активну участь в XXXI Конвенції СУА. Ми зібралися тут у теплій і красивій Флориді, щоб з гордістю оцінити, де ми були і що ми досягли за ці останні три роки, але так само, що є надзвичайно важливим, щоб прокласти дорогу в майбутнє.

Разом ми обговоримо деякі важливі питання та приймемо відповідні рішення. Адже я вважаю, що ми та СУА в цілому знаходимося на роздоріжжі, з яким наша організація вже історично зустрічалась. На цьому роздоріжжі перед нами постають два виклики: перший – майбутні цілі, які ми ставимо перед собою в наших проєктах, та другий – увага і підхід до майбутнього набору нових членок СУА. Ми повинні бути прагматичними, і водночас міцно дотримуватись наших ідеалів.

У центрі уваги СУА з 2014-го р., а саме – з неділі 25-го травня 2014-го р., коли ми плакали разом, слухаючи спів двох наших членок СУА, що виконували глибоко зворушливу пісню «Пливе Кача» – є події в Україні. Моментом пізніше ми були проінформовані через телефонний дзвінок з України, що кандидат Петро Порошенко переміг на президентських виборах. Ми всі сподівалися, що це був перший крок на шляху до світлого та легшого життя для наших любих українців, але поки що так не є. Незабаром після того, як були оголошені результати виборів, ми, разом з усіма організаціями діаспори, розширили діяльність, якою займались протягом усієї нашої історії, з урахуванням сучасних подій в Україні: інформування наших урядовців і американських громадян про ситуацію в Україні, про агресію Росії, з якою зіткнулася Україна, втрачені життя, поранених воїнів, про тяжке становище сімей військовиків і сотень тисяч переселенців.

Без сумніву, в центрі уваги нашої праці протягом останніх трьох років було надання допомоги постраждалим під час Революції Гідності та війни на Сході України, що слідувала за нею. Окрім великих проєктів, ініційованих Суспільною Опікою та Головною Управою СУА через Фонд «Допомога жертвам Війни Гідності», або через ініціативу «Допоможи родині», про яку ви читали в моїй щомісячній колонці у *Нашому житті*, кожен відділ СУА, у свій спосіб, присвятив себе цій праці. Ефективність нашої діяльності у недавньому минулому підкреслює девіз нинішньої конвенції: **НАШЕ ЧЛЕНСТВО – НАША СИЛА!**

Найвагомішою ініціативою Союзу Українок Америки з 2014-го р. було фінансування «Простору Надії» – центру лікування травм,

що створений у рамках Інституту психічного здоров'я Українського католицького університету у Львові. Один з найскладніших і важких побічних ефектів тривалої війни є психологічна травма – посттравматичний стресовий розлад, або ПТСР, від якої страждають воїни, члени сімей, які втратили близьких, або сім'ї біженців і людей, які проживають в зоні бойових дій. Проблема ПТСР багатомірна у своїй природі та вимагає широкого спектра заходів. На щастя, ПТСР піддається лікуванню, що може дати значні успіхи. Історично склалося, що на проблеми психічного здоров'я в Україні було накладено табу і вони не бралися до уваги. З цієї причини, серед багатьох інших, СУА дуже пишається тим, що відіграв важливу роль у розвитку «Простору Надії», в назву якого вкладено як буквальний, так і символічний зміст. Повне лікування вимагає як фізичної терапії (фізична реабілітація), так і духовного, ментального лікування (психічна реабілітація). Тільки тоді, коли ці два фактори розглядаються спільно, коли лікування спрямоване на людину в цілому, – особа знову соціалізується. Інститут психічного здоров'я також є передовим у використанні найсучасніших психологічних принципів у підходах до лікування. Саме це підкреслила д-р Уляна Супрун, коли ми консультувалися з нею перед тим, як офіційно підписали угоду між нами та Інститутом. Важливо відзначити, що наша угода з Інститутом психічного здоров'я гарантує, що населення, яке постраждало від цієї війни, буде проходити лікування безкоштовно.

Завдяки самовідданим зусиллям та підтримці Марії Фуртак та Василя Пазиняка, які були нашими очима і вухами в Україні, ми змогли допомогти десяткам поранених. З моменту, коли Суспільна Опіка СУА створила Фонд потерпілих від злочинів війни, було прийнято рішення – допомагати тільки на індивідуальній основі, тобто тільки після зустрічі з людьми «лицем до лица». Ця методика виявилася складною, вимагала багато подорожей і завдала кожній з нас, хто відвідав поранених, багато болісних моментів. Але цей досвід також дав нам розуміння страждань і поламаних родин, які знаходяться в самому центрі цієї війни, і також підсилив відданість і мотивацію продовжувати йти цим шляхом. Представники Управи СУА відвідали поранених у лікарнях Дніпра, Запоріжжя, Житомира, Харкова, Києва та Львова, але поранені солдати і добровольці, які там знаходились на лікуванні, походять з усіх областей України. Крім того, сім'ям з усієї України було надано

допомогу в межах програми СУА «Допоможи родині».

Співпраця СУА з організацією *Лікарі співпрацюють заради допомоги дітям* та з доктором Геннадієм Фузайловим принесла плоди, що полягають у щорічній підтримці нашою організацією медичної та інформаційно-просвітницької роботи госпіталю Шрайнерс у Львові. Від початку цього партнерства приблизно 140 пацієнтів з опіками оглядаються щороку; приблизно 35 з них обираються для оперування під час місії та у складніших випадках хворі діти відправляються у Сполучені Штати для безплатного лікування в госпіталі Шрайнерс у Бостоні. У грудні 2015-го р. я мала можливість відвідати один з цих найбільших щорічних оглядів. Саме тоді я стала свідком того, як десятки батьків приїхали з усієї України в пошуках надії для своїх дітей, що постраждали від опіків. Після цього я повністю усвідомила масштаби та вплив цього проєкту. Продовжуючи цю місію, СУА також взяв участь в педіатричній програмі профілактики опіків: освітньої платформи для батьків, яка виявилася дуже ефективною. Наступна подібна місія запланована на вересень цього року. Ця кооперативна співпраця триватиме та розвиватиметься надалі.

У 2017-му р. СУА відзначає 50-річчя Стипендійної Акції, яка з моменту свого заснування в 1967-му р. стала гордістю та радістю нашої організації. Ми можемо тільки дивуватися кількості людей, яких торкнула ця важлива програма. З глибоким сумом і величезною вдячністю одночасно ми згадуємо довголітню референтку Стипендій СУА Марію Полянську, яка померла в грудні 2015-го р. Нехай Вона спочиває з миром.

У цьому році ми також відзначаємо 50-річчя Фонду Ковалевих, який надає нагороди за літературні та історичні твори. Протягом десятиліть конкуренція розширилася і була з ентузіазмом сприйнята авторами обох жанрів. У 2017-му р. ми вже отримали 105 творів на цей конкурс.

Усе це відбувається через вищезгадані успішні проєкти та через безперервну діяльність СУА в Україні, в яку кожен з вас зробив свій внесок: фінансовий і/або моральний. Тому наша праця та наші зусилля були визнані українським народом. У цьому році СУА був нагороджений премією «Благодійна Україна» – відзнакою, що надається окремим волонтерам і волонтерським організаціям. СУА посів перше місце у категорії «Волонтер з-за кордону»!

Дозвольте мені подякувати всім нашим членкам, які надали мені честь і довіру вести і представляти нашу організацію протягом цих останніх трьох років – років, які є визначним періодом в історії України, та які кинули виклик кожній з нас. Використовуючи резолюції СУА, прийняті на ХХХ Конвенції в Таррітавні, Нью Йорк, у 2014-му р., я була горда представляти СУА як в Сполучених Штатах Америки, так і в Україні. Членки нашої Головної Управи швидко просувались вперед з ініціативами, про які регулярно повідомлялось на сторінках *Нашого Життя*, а також в конвенційній книзі ХХХІ Конвенції СУА, яку отримали делегати та членки під час реєстрації. Я щиро дякую кожній членці Головної Управи за її внесок у наш успіх.

Ми сподіваємося, що ви отримали користь від вчорашнього вечора «member appreciation meet & greet», метою якого було познайомити наших делегаток і гостей між собою в неформальній атмосфері та усвідомити, що ми – українські американські жінки, які живуть від узбережжя до узбережжя в Сполучених Штатах, маємо глибинні основи для нашого об'єднання та зв'язку. Саме цей зв'язок закликає нас опиратися на роботу наших попередниць, бути творчими та вести СУА до свого

сторічного ювілею. Я бажаю кожній з вас цікавої, приємної та продуктивної конвенції. Також хочу заохотити Вас вносити ваші думки, ваші ідеї, ваші запитання до нашої зустрічі. Оскільки саме ваші ідеї збагачують наше зібрання і наше майбутнє.

На закінчення я хотіла би поділитися з вами тим, що з нагоди 90-ї річниці СУА наша організація профінансувала видання академічного збірника про життя і творчість Наталії Кобринської, української письменниці, феміністки та активістки. Назва книги: «Йшла не тільки з духом часу, але й перед ним»: Наталія Кобринська та літературний процес кінця ХІХ – ХХ століття». Так, вона *подорожувала не тільки шляхом духу того часу, в якому жила, але також попереду тих часів*. Можливо, ми, членки СУА, можемо прийняти ці слова як гасло для майбутньої праці. Давайте не лише реагувати на дух і потреби часу, але станьмо провідницями майбутнього.

Ми дякуємо всім членам Конвенційного Комітету за їхню гостинність і за місяці планування та вирішення всіх завдань для того, щоб ідеально провести нашу зустріч. Я щиро вітаю кожну з вас!

Слава Україні!

ЦЕЙ ДЕНЬ В ІСТОРІЇ...

5 червня. Всесвітній день охорони довкілля, який проголошено у грудні 1972-го р. Генеральною Асамблеєю ООН. Приводом послужило звернення, що надійшло Генеральному секретареві ООН і яке підписали 2200 діячів науки й культури з 23 країн світу. Вони попереджали людство про безпрецедентну небезпеку, що загрожує йому у зв'язку із забрудненням навколишнього середовища. **«Або ми покінчимо із забрудненням, або воно покінчить з нами»** — так було поставлене питання у цьому зверненні.

8 червня. Народилася **Наталія Кобринська** (1855, с. Белелуя, Івано-Франківська обл.) — українська письменниця, видавець, ініціатор жіночого руху та першої української жіночої організації. Альманах «Перший вінок», що з'явився у 1889-му р. за редакцією Н. Кобринської та О. Пчілки, заклав основи розвитку жіночих часописів, які редагували і видавали самі жінки.

«Змагання за індивідуальну й соціальну гідність жінки, за здобуття її прав займати гідне місце в суспільстві, при кожній нагоді доводити її силу й талант, дані природою – ось найголовніші завдання жіночого руху, що на них акцентувала Н. Кобринська» (М. Легкий).

10 червня. У 1917-му р. – проголошення Центральною Радою **I Універсалу** «До українського народу в Україні і поза Україною суцього», яким декларувалася автономія України.

«Народе український! В твоїх руках доля твоя. В сей трудний час всевітнього безладдя й роспаду докажи своєю одностайністю і державним розумом, що ти, народ, народ хліборобів, можеш гордо і достойно стати поруч з кожним організованим, державним народом, як рівний з рівним» (І Універсал).

13 червня. Народився **Марко Черемшина** (Семанюк Іван Юрійович) (1874, с. Кобаки, Івано-Франківська обл.) — український письменник і громадський діяч, адвокат, доктор права.

«Етнографічних матеріалів я не збирав, бо сам був тим матеріалом, пересякнучи наскрізь народними піснями та казками із самого малку. Я виріс серед співанок, казок та сопілок, вдихав їх в себе і віддихав ними» (М. Черемшина).

15 червня. Народилася **Наталя Лівіцька-Холодна** (1902, хутір Гельмязів, Черкаська обл.) — українська письменниця, поетеса, перекладач. Після Другої світової війни мешкала в західнонімецьких містах Оффербах, Майнцкастель та Етлінген; у 1950-му р. переїздить в США до Йонкерсу, що поблизу Нью Йорку. Була членом Головної управи Союзу Українок Америки.

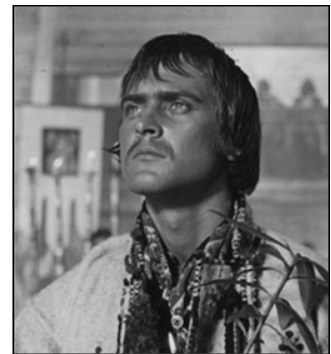
«Твое ім'я — натхненний спів, О, Боже, я Тобі молюся, Але любити ворогів Пробач мені, я не навчуся...Я твердо вірю, Боже мій, Лише святий вогонь, ненависть, Пірве з кайданів нарід мій І поведе його до слави!» (Н. Лівіцька-Холодна).

Наталя Лівіцька-Холодна.

15 червня. Народився **Іван Миколайчук** (1941, с. Чорторія, Чернівецька обл.) — український актор, режисер, сценарист. Зіграв 34 ролі в кіно, написав 9 сценаріїв, має 2 режисерські роботи. Його називали обличчям і душею українського поетичного кіно, аристократом духу, блискучим самородком.

«Я не знаю більш національного народного генія, ніж Миколайчук... До нього це був Довженко» (С. Параджанов).

Іван Миколайчук у фільмі «Тіні забутих предків».

18 червня. Народився **Феофан Прокопович** (1681, м. Київ) — Український громадсько-політичний і державний діяч, письменник, учений, дипломат, педагог, історик, активний учасник у створенні та діяльності Товариства українських поступовців (разом з М. Грушевським), редактор педагогічного журналу «Світло», член Української Центральної Ради, ректор Київської академії (1710-16 рр.), релігійний діяч.

«Всього не можна охопити навіть думкою» (Ф. Прокопович).

Феофан Прокопович.

18 червня. День батька — щорічне свято на честь татусів; відзначається в більшості соціально розвинутих країн у третю неділю червня. У США Національним святом цей день став у 1966-му р. за наказом президента США Ліндона Джонсона. З часом й інші країни, де декларується повага до

сімейних цінностей, слідом за Сполученими Штатами почали відзначати цей день, вшановуючи чоловіка-батька. В Україні День батька святкують у третю неділю вересня.

«Відразу після Бога йде батько» (Вольфганг Моцарт).

«Діти, слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливо. Шануй свого батька та матір – така перша заповідь з обітницею, – щоб тобі було добре і щоб ти був довголітній на землі» (Ефесянам 6: 1 – 3).

28 червня. День Конституції України. Відзначається щорічно з 1996-го р. в день прийняття Верховною Радою України Основного Закону України. Є святковим неробочим днем відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю України та єдиним державним святом, закріпленим в самій Конституції.

29 червня. Народилася **Олена Пчілка** (Ольга Косач) (1849, м. Гадяч, Полтавська обл.) – українська письменниця, драматург, перекладач, критик, публіцист, етнограф, фольклорист, журналіст, редактор, видавець, педагог. Мати Лесі Українки, сестра Михайла Драгоманова.

«Сила її була в її індивідуальності. Волі вона була непохитної, характеру неупусливого, розуму обсяглого, почуття глибокого й гарячого, як вогонь, пристрасті некомпромісової» (М. Славинський).

30 червня. Народився **Роман Шухевич** (1907, м. Львів) – український політичний і державний діяч, командуючий УПА.

«Такої героїської боротьби взагалі не знає історія людства... На героїзмі УПА і визвольно-революційного підпілля будуть виховуватися нові українські покоління» (Р. Шухевич).

Роман Шухевич.

 Дрогобицьке добровільне товариство захисту дітей та молоді з інвалідністю «НАДІЯ»

ПОДЯКА

III відділу ім. Ялли Горської США, м. Лос Анджелес

За надану благодійну допомогу та підтримку діяльності товариства «Надія», високу громадянську позицію і толерантне ставлення до дітей та молоді з особливим потребами.

Вітаємо з Великднем та світлим Христовим Воскресінням!
Бажаємо Вам миру, успіхів та благополуччя!

З повагою, керівник ДДТЗДІ «Надія» І. В. Днорак

УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ В ЕПОХУ РОСІЙСЬКОГО БІЛЬШОВИЗМУ:

МЕХАНІЗМИ Й НАСЛІДКИ РУЙНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДУШІ

Досліджуючи колективну й індивідуальну людську психологію в перехідну епоху (зокрема на межі XVIII – XIX ст. і початку XX ст.), що позначена революційним струмом та кризовим станом суспільства, філософ Мішель Фуко зазначав, що ця божевільна епоха ще довго відлунуватиме у багатьох наступних поколіннях, нагадуючи про себе якщо не душевними розладами, то схильністю до них. Аналізуючи суспільну ситуацію на зламі XVIII – XIX ст. та відшуковуючи причини масового сплеску душевних захворювань у цей час, М. Фуко виявив прямий зв'язок психічних зрушень з історичними обставинами. «Скільки точок дотику має тут медицина з історією роду людського!» – стверджував ще один французький психіатр Пінель і вважав, що розквіт божевілля є неминучим наслідком цієї перехідної, жорстокої епохи революції, непевності, руйнування основ людського буття.

Перехідна, невротична епоха межі XIX – XX ст. і першої половини XX ст. позначена глобальною кризою в усіх сферах людських знань і ціннісних орієнтацій. І якщо світоглядну кризу європейців спричинили тільки дві світові війни, то Україні довелося ще й зазнати тотального нищення основ національного буття через більшовицьку окупацію, а з нею – насильницьке насадження чужої, принципово відмінної ідеології та ментальності. Про фатальні наслідки такого початку століття для української нації писав український філософ і публіцист Микола Шлемкевич: «Це трагедія української людини... Ми втратили рідну землю, що нас в'язала... і той рідний, спільний для нас коліс голубий небосхил... На перехресті доріг стоїть українська душа в латаній свитині, зшитій із поношених і потертих мислей». Позбавлена рідної землі, упорядкованого й спільного для всіх українців світогляду, розгублена душа української людини шукала порятунку, але не знаходила його ні в святинях науки, ні в мистецтві, ні в релігії. І, розчарована, пригадала та знову пережила стан мізерності, загубленості, самотності та страху у чужому й ворожому всесвіті.

Кілька попередніх століть, що минули під знаком російського панування в Україні, не завдали такої нищівної шкоди внутрішньому світові української людини, як насильницький акт більшовицької окупації. Адже в основу

політики нової влади було покладено брутальне вживлення чужої, ворожої ідеології та непритаманного українцям способу мислення й сприймання світу, знеособлення і стирання індивідуальної й колективної ментальної своєрідності як особистості, так і цілої нації. Справді фатальними стали 20 – 30-ті рр. минулого століття для цілої когорти української інтелігенції, що її духовно й фізично нищив окупаційний режим. Більшовицька влада формувала суспільство пасивне, покірне, орієнтоване на тактику виживання та позбавлене почуття національного патріотизму. Але на штовхувалася на притаманний українській нації індивідуалізм, потяг до волі та самореалізації.

Для кожної людини важливими є *дві провідні життєві настанови*: одна зорієнтована на майбутнє, а інша керує життям у теперішньому часі. Зорієнтованість тільки на майбутнє призводить до того, що кожний момент життя людина сприймає як засіб для досягнення щасливого, кращого майбуття. Відтак конкретне людське життя, душевні порухи й переживання стають лише засобом досягнення певної мети. Іншою є настанова «живи безумовно в самоцінній теперішності, не дай себе обманути будучиною, втрачаючи те, що важливе; не дозволяй, щоб безпосередня дійсність ставала тільки засобом». Життєве кредо українців відповідає другому типу настанов і на шляху до втілення будь-якої мети, зокрема й найбільшої – побудови держави – українці віддають перевагу конкретній діяльності з перетворення суспільно-політичних явищ, що перешкоджають щасливо жити – жити тут і тепер! Українцям не притаманний і не зрозумілий вибір тяжкого кривавого шляху, принцип теперішньої самопожертви тільки в ім'я далекої й невиразної мети. Бо в українській свідомості глибоко закладено сприймання кожної миті життя як самоцінної, неповторної та важливої.

Росіяни ж схильні відмовлятися від земних справ і земних благ, а конкретне людське життя (і взагалі сьогодення) сприймають лише як засіб для досягнення абстрактної мети заради омріяно-обоженного майбутнього (як «загублений рай» у вигляді града Кітежа на дні Біловодського озера, або світле комуністичне «завтра»). Недаремно святими в

Московщині вважалися юродиві й старці, а люди хазяйновиті та ретельні у роботі викликали осуд. Тим часом в Україні інша ситуація – перемогу над самозреченістю отримала любов до життя. Згадаймо хоча б опис Запорізької Січі в повісті М. Гоголя «Тарас Бульба»: розрізнені та сп'янілі козаки, що їх побачили Тарас і його сини, враз гуртуються і стають єдиним цілим, національно-свідомою і чітко організованою структурою, готовою до злагоджених дій перед зовнішнім ворогом. Справді, українська нація, маючи гіркий історичний досвід, одвіку виявляє потужну життєлюбність і життєздатність, орієнтовані не тільки на майбутнє (а тим паче – примарне), але й на сьогодні.

У нерівному двобої зіштовхнулися також український індивідуалізм і російський колективізм, і, з огляду на переважно селянську структуру українських поселень, головною ареною цих змагань стало українське село. Там почалося насильне формування російської «селянської структури», що докорінно відмінна від української.

Так само здавна важливою українською ментальною рисою є позитивне мислення та притаманна українській душі довіра до «доброї Неньки-природи». Відтак докільля не потребує перетворення, його лише слід покращувати через продуктивну працю. І продуктивно-твір-на активність українців, що полягає в покращенні світу через його поступові зміни, також є діаметрально відмінною від російської руйнівної активності, коли світ вважається недосконалим і його слід знищити «*да аснавья, а затем...*»

І, нарешті, властива українцям розвинена культура хліборобства, що зумовлена своєрідністю природних умов України, і з нею пов'язане особливо трепетне й патріотичне ставлення до землі (як матері-годувальниці) й рідного дому. «Якраз цього ідеалу осілої раси, що його мали українці, не знала наступниця Чингіз-Хана – Москва, – зазначає Д. Донцов, теоретик українського націоналізму. – Психіка північних месіянців була психікою кочівника... з нічим, а тим менше з землею – не зв'язана і патріотизму цієї землі не розуміюча. «Голуба Савоя», «садок вишневий»? – що це все було для кіннотника «*с раскосими і жадними глазами*»?! Пожаданий предмет здобичі... Його смак був інший. Чингіз-Хан повчав своїх отаманів: «Насолода та щастя людини в тім, щоб згнобити... ворога, вирвати його з корінням, гонити переможеного поперед себе, відняти в нього те, чим він володіє, бачити в сльозах очі тих, хто дорогий йому».

«*Вирвати з корінням*», «*відняти те, чим володіє*» – таким був ідеал щастя кочівників. Чи це не є практика Москви до нині? За масштабами жорстокості, насильства та руйнації Д. Донцов порівняв більшовицьку експансію в Україну з татаро-монгольською навалою, простежуючи спадкоємний зв'язок між татарським і російським завойовником і визначаючи головне та єдине почуття загарбника – «злоба північного дикуна до сліпучого сонця та плодючої землі Богом благословенної України».

Незмінний вимір української ментальності пролягає по вісі *Воля – Правда – Доля – Влада*. Найстійкішим внутрішнім стрижнем української душі, а отже, й національного характеру, є поєднання індивідуалізму з ідеєю рівності й неприпустимості насильства від влади. Потяг до *Волі* не може розчинитися у тоталітаризмі та «спілці». Категорія *Правди* об'єднує істину та справедливість, яка за уявленнями українців не має нічого спільного з російською ідеєю «рівного розподілу». Справедливість по-українськи – це однакові соціально-правові умови «старту» для кожної особистості в напрямку її зростання, саморозвитку та самоствердження. Але цілком природним є подальше розрізнення на цьому шляху («*рівна нерівність*»), оскільки кожна особистість має свій рівень вродженого і набутого потенціалу та свій ступінь самовияву. Тож принцип однакових можливостей і колективного розвитку непритаманний українській вдачі, його насильне введення позбавляє українську людину найменшої можливості виконувати власне завдання в усіх сферах життя – позбавляє *Долі*. Вона в народному уявленні – це не щось містичне, призначене «зверху». Це вільний вибір і планування власного життя. І якщо кожен іде своїм шляхом, то й доля кожного має бути різною і залежати від індивідуальних особливостей, а не від «спілки». *Влада* в українському громадянському суспільстві покликана стояти на сторожі людської *Волі*, *Правди* й *Долі*, регулювати людські стосунки і не допускати приниження чиеїсь свободи. Викривлення, недоступність, відсутність хоча б однієї умови у вісі «*Воля – Правда – Доля – Влада*» руйнує всю систему життєвої орієнтації української людини.

Глибинна сутність зміни ментальності народу яскраво проглядається у переломні моменти його життя (встановлення революційних і тоталітарних режимів, «схрещування» народів зі значними відмінностями тощо). Під

час насильницької асиміляції різних народів, що мають суттєві відмінності у сприйманні зовнішнього світу, а відтак, по-різному почувують, міркують і діють, виникають нездоланні суперечності в усіх сферах життя. Адже процес пристосування до нового середовища передбачає зміни і зовнішніх атрибутів життя народу (побут, звички, звичаї, обряди), і внутрішніх (психічний склад людини та нації вцілому).

Саме у такій ситуації опинилась Україна після встановлення російсько-більшовицького режиму, який, разом з провідними світовими процесами, приніс українській нації докорінну насильницьку зміну світоглядних, ментальних орієнтирів, і спричинив технізацію, урбанізацію та руйнування віками сформованого українського світобачення. Суспільство «впорядкованої української родини» з її давніми законами й традиціями руйнувалося фізично, морально та психологічно. Почалося утвердження російсько-більшовицького окупаційного режиму та ідеології, культивування російської ментальності у викривленій формі соціалізму та комунізму – з притаманним їй домінуванням «результату над засобами», зі ставленням до особистості лише як до «людського матеріалу», зі стиранням будь-яких індивідуальних (насамперед – національних) відмінностей, з повним ігноруванням національних особливостей як таких, що можуть завадити великоімперській політиці, з підміною моралі доцільністю. Це був час, коли очікуване відродження української національної самосвідомості наразилося на активну протидію з боку російсько-більшовицької державної політики, що нехтувала справедливістю та засадами християнської моралі.

Українські духовність, емоційний тип світорозуміння, відкритість, толерантність до різних культур і релігій, повага до особистості зіштовхнулися з російськими радикалізмом, агресивністю та войовничістю. У нерівному двобої зійшлися дві відмінні, а багато в чому докорінно протилежні, системи моральних вимог, норм, цінностей, принципів виховання, людської взаємодії, впливів на довкілля, світовідчуття, побуту, дозвілля тощо. Поступово українська система християнської моралі, духовної свободи і демократичності пригнічувалася та руйнувалася під тиском нетерпимої та агресивної ментальності північних завойовників. Це було ще одне нищення української колективної душі, час її падіння.

Уся історія України була позначена такими руйнівними втручаннями – татаро-

монгольським, польським, російським... І кожне з них дедалі більше відвертало Україну від європейського шляху розвитку. Ці безперервні нищівні впливи та ганебне рабство під більшовицько-радянською владою унеможливили європейський шлях розвитку нашої країни. Від більшовизму українська нація зазнала страшної руйнації: були понівечені її споконвічні цінності (свобода, честь, гідність, сумління), засобами для виживання ставали психологічне й політичне пристосовництво (меншовартість, рабська покірність «старшому братові»), у настроях переважали непевність і страх. Бо насильницьке схрещування двох народів з насаджування чужої ментальності здатне змінити як фізичний, так і душевний склад народу, знищити його душу – ту сукупність спільних ідей і почуттів, що визначають силу народів і без яких не можуть існувати ні нація, ні країна. Відтак в колективній народній душі запановують невизначеність, розгубленість, страх і роз'єднаність.

Психологічно тодішня українська людина опинилася в часі апокаліпсису – у вирі руйнації національного світу й основ буття, розриву з національними традиціями, з духом предків і рідною землею. Ця ситуація травмувала людей, а найперше психіку митців і тих, хто мав тонку, вразливу душу, хто особливо болісно сприймає біди світу, а надто таку смертоносну стихію, як більшовицький терор. Про той період В. Стус писав: «Доба радості закінчилася. Настала звична для нашої національної психології трагічна доба», що робить драматичним фінал будь-яких духовних пошуків. Бо, як слушно констатував М. Шлемкевич, «тиск церковної ідеології на мистецьку творчість середніх віків навіть порівнювати трудно із тиском *советської* системи в її намаганні оформити й утвердити потрібну для себе порядну людину». Для багатьох українців і цілої когорти українських митців така ситуація стала фатальною: трагедія душевного розщеплення Т. Осьмачки й В. Сосюри, роздвоєння й самогубство М. Хвильового, дискурс божевілля у творах В. Підмогильного, П. Тичини, М. Куліша... Це неминучий наслідок ненормальних зовнішніх умов і спричиненого ними внутрішнього розриву української людини з власною духовною сутністю.

Ольга Мірошник,

кандидат філології, доцент кафедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького.

Greeting of UNWLA President Marianna Zajac to the XXXI UNWLA Convention

My warm and sincere greetings to our Honorary UNWLA Presidents, Anna Krawczuk and Iryna Kurowyckyj! I feel very fortunate to have both of these distinguished UNWLA leaders with us today as they continue to add their wisdom and knowledge and experiences to the life of our organization. Thank you for joining us. I would also like to welcome our esteemed guests from Ukraine, from Brazil, and from Canada.

Since our last convention in New York in 2014, our organization has celebrated its 90th anniversary—90 years of dedication to the diaspora through cultural, educational, and charitable projects, 90 years of aid and moral support to Ukrainians in Ukraine, 90 years of defending the principle of human rights, the very principle on which the country we call home, the United States of America, is built! It is precisely this principle that is being defended by the soldiers and volunteers in eastern Ukraine today—the right for a free and democratic Ukraine, without the constant uneasiness of having its neighbor interfering in the democratic process and imposing chaos and danger into the lives of the citizens of the entire country. May I please request that we all stand for a moment of silence for the more than 10,000 Ukrainians who have given their lives in this senseless war?

Please remain standing, for as we begin our XXXI convention, I ask that we also pray for and remember our beloved UNWLA Honorary Members and the UNWLA members who have passed away since our previous convention. May the memory of their kind hearts and commitment to our organization inspire us to move forward in the knowledge that we are continuing **their** work. Thank you.

Please allow me to welcome each and every delegate present here today. It is you, my dear ladies, who are the foundation on which our organization is built. Thank you as well to our guests for joining us this weekend to take an active part in this, the XXXI UNWLA Convention. We gather here in the warm and beautiful surroundings of Florida this weekend in order to proudly assess where we've been and what we've accomplished over these past three years, but just as importantly, to pave the road for the future.

Together we have some core issues to discuss and address and decisions to make, because I truly believe we and the UNWLA find ourselves at a crossroads, crossroads which have historically been faced by our organization in previous years and decades, and these are twofold: the future goals we set for ourselves through our target projects and the focus on our future membership recruitment. We must be pragmatic while, at the same time, adhering fiercely to our mission and ideals.

The UNWLA's focus since 2014, and specifically since that afternoon on Sunday May 25, 2014, when we cried together as we listened to two of our UNWLA members perform the haunting song "Plyve Kacha" and only moments later were informed via a phone call from Ukraine that candidate Petro Poroshenko had won the presidential election. We were all hopeful that this was the first step on the path to a brighter and easier life for our fellow Ukrainians. But this was not to be. Soon after the election results were announced, we, along with all diaspora organizations, were placed in a familiar position, as has happened repeatedly throughout our history: the position of informing our government officials and the average American citizen of the situation in Ukraine, of the aggression Ukraine faced from Russia, of the lost lives, of the wounded soldiers, of the plight of the soldiers' families, of the hundreds of thousands of displaced lives.

Without a doubt, the focus of our work over the past three years, has been helping those affected by the revolution of dignity and the ensuing war in eastern Ukraine. Besides the major projects initiated by the UNWLA Social Welfare Chair and the UNWLA National Board through the War Victims' Fund or the Adopt a Family initiative, about which you have read in my monthly column in *Our Life*, each UNWLA branch has, in its own way, dedicated itself to this effort. Our effectiveness of the recent past underscore the current convention's motto: OUR MEMBERSHIP IS OUR STRENGTH!

The UNWLA's greatest single initiative since 2014 has been the funding of *Prostir Nadii*, a trauma treatment center, a center within the Mental Health Institute of the Ukrainian Catholic Uni-

versity. One of the most complicated and challenging side effects of the ongoing war is the psychological trauma suffered by soldiers or by the families who have lost loved ones or by the refugee families living in a combat zone: Post-Traumatic Stress Disorder or PTSD. The PTSD problem is multidimensional in nature and requires a wide range of interventions. Fortunately, PTSD is also treatable, and treatment can produce dramatic results. Historically, mental health issues in Ukraine have been taboo and not addressed head on. For this reason among many, the UNWLA is very proud to be instrumental in the development of *Prostir Nadii*, which in its literal and symbolic translation means “Space of Hope.” Full healing requires both physical treatment (physical rehabilitation) and spiritual treatment (mental rehabilitation). Only when these two factors are addressed jointly, when treatment is aimed at the whole person, can society heal. The Mental Health Institute is also at the forefront of using the most current psychological principles in its treatment approaches as Dr. Ulana Suprun emphasized when we consulted her before the agreement between us was officially signed. It is important to note that our agreement with the Mental Health Institute ensures that the population affected by this war be treated without cost.

Through the selfless efforts and support of Drs. Maria Furtak and Vasyly Pazyniak, our eyes and ears (and hands and feet) in Ukraine, we have been able to help scores of wounded. From the moment our Social Welfare Chair established the UNWLA War Victims’ Fund, it was decided to help only on an individual basis, that is, face to face. This methodology has proved to be challenging, has required much traveling, and has produced for each of us who visited the wounded with many heart-wrenching moments. But these experiences have also given us an understanding of the human suffering and family disruptions that are at the very core of this war and have also strengthened the commitment and the motivation to continue on this path. We have visited the wounded in the hospitals of Dnipro, in Zaporizha, in Zhytomry, in Kharkiv, in Kyiv, and in Lviv, but the wounded soldiers and volunteers themselves come from all oblasts of Ukraine. In addition, families from all over Ukraine have been helped through the UNWLA “Adopt a Family” program.

The UNWLA’s ongoing partnership with Doctors Collaborating to Help Children and with Dr. Gennadiy Fuzaylov has resulted in our organization’s annual support of the Shriner’s Outreach Clinic in Lviv. Since this partnership began, approximately 140 pediatric burn patients are being examined each year, approximately 35 of these are

chosen to be operated on during the mission, and the most serious cases are brought to the United States for no-cost treatment at Shriners Hospital in Boston. In December 2015, I had the opportunity to attend one of the largest of these annual clinics and it was only then, as I witnessed the dozens of parents who had travelled from across Ukraine in search of hope for their children affected by burn injuries, that I fully realized the extent and effect of this project. As an extension of this mission, the UNWLA has also become involved in a pediatric burn prevention program: an educational platform for parents, which has proved to be very effective. The next such mission is scheduled for September of this year. This cooperative partnership will continue and evolve.

In 2017, the UNWLA is celebrating the 50th anniversary of the Scholarship Program, which, since its founding in 1967, has evolved into the pride and joy of our organization. We can only marvel at the number of lives this fine program has touched. It is with deep sorrow but tremendous gratitude that we remember our long-time Scholarship Program chair Maria Polanskyj, who passed away in December 2015. May she rest in peace.

This year we also celebrate the 50th anniversary of the Kovaliv Fund, which presents awards for literary and historical works. Over the decades, the competition has expanded and has been enthusiastically embraced by authors of both genres. For 2017, we have already received 105 entries.

It is because of the above-mentioned successful projects and because of the UNWLA’s ongoing endeavors in Ukraine, to which each of you has contributed financial and/or moral support, that our work and our endeavors have been recognized by the Ukrainian people. Earlier this year, the UNWLA was presented with the “Blahodijna Ukraina” award, an honor bestowed on individual and organizational volunteers. The UNWLA won first place in the “Volunteer from Abroad” category!

Allow me to thank our membership for bestowing on me the honor and trust to lead and represent our organization during these past three years, a defining period in the history of Ukraine, which has challenged each of us. Using the UNWLA bylaws and resolutions passed during the XXX Convention in Tarrytown, New York, in 2014 as a guide, I was proud to represent the UNWLA both in the United States and in Ukraine. Our National Board members moved forward quickly with initiatives that have been regularly reported on the pages of *Our Life* as well as in the latest convention

book, which delegates and members received during registration for this convention. I would like to thank each member of the National Board for her contribution to our success.

We hope that you enjoyed last evening's "member appreciation meet & greet"—the goal of which was for our delegates and guests to get to know one another informally, to come away with the realization that we, Ukrainian American women, living from coast to coast in these United States, have a deep bond which unites us. It is this bond which calls us to build on the work of our predecessors, and it is this bond that calls us to be creative and move the UNWLA toward its centennial anniversary. I wish each of you an interesting and productive Convention and ask that you contribute your thoughts, your ideas, your questions, to our assembly, as it is your ideas that will enrich our gathering and our future.

In closing, I would like to share with you that on the occasion of UNWLA's 90th anniversary, the UNWLA financed the publication of an academic compilation on the life and works of Natalia Kobrynska, a Ukrainian writer, feminist, and activist. The title of the book (loosely translated) is *She Traveled Not Only on the Road of the Spirit of the Times, But Also Ahead of Those Times*. Perhaps we members of the UNWLA can adopt these words as a slogan for the work before us; let us not just react to the spirit and the needs of the times, let us also become visionaries.

We thank the entire Convention Committee for its hospitality and for its months of planning and execution of details in order to host this weekend. I warmly welcome each and every one of you!

Slava Ukraini!

Our Cover Artist

Marta Huley Legeckis was born in Lviv, Ukraine, in 1943 and immigrated to the United States with her parents in 1948. She attended the High School of Music and Art in New York City and graduated from City College in New York with a BFA and an MFA. For the past 30 years, she has run her own calligraphy business in the Washington, D.C., area. Among her clients are the White House, the Departments of State and of the Interior, the National Gallery, and numerous embassies. Marta has also been president, vice president, and workshop chair of the Washington Calligraphers Guild. In 2006 she was co-director of Letterforum, an international calligraphy conference. She is currently on the faculty of the Smithsonian, where she teaches calligraphy. About 10 years ago, she rekindled her interest in fine art, especially watercolor. She enjoys experimenting with a limited palette, and at times combines her watercolor and calligraphic skills to create calligraphic paintings. Her goal is to entice viewers to look beyond the realm of everyday life and embrace a richer appreciation of their surroundings.

Наша обкладинка

Марта Гулей Леґецкіс народилася у Львові 1943 р., імігрувала з батьками до США 1948 р. Вчилася в середній школі з музичним та мистецьким ухилом у Нью Йорку. Закінчила Сіті-Коледж у Нью Йорку, отримавши ступені бакалавра та магістра мистецтва. Протягом останніх 30 років має власну фірму каліграфічного дизайну в передмісті Вашингтона. Серед її клієнтів: Білий Дім, Держдепартамент, Департамент внутрішніх справ, Національна галерія та цілий ряд посольств. Була президентом, віце-президентом та головою майстерні Вашингтонської гільдії каліграфів. У 2006 році стала співголовою Леттер-форуму, міжнародної конференції з каліграфії. Викладач каліграфії Смітсонівського музею. Протягом останніх десяти років приділяє більше уваги мистецтву, особливо акварелі. Експериментує з обмеженою палітрою, часто поєднуючи акварель та каліграфію, щоб створювати не просто каліграми, а каліграфічні картини. У своїй творчості намагається захопити глядачів піднятися над буденним й відкрити для себе багатше сприйняття життя.

Pro.Svit: Bringing Positive Change to Ukraine One Teacher at a Time

by Svitlana Kostenko

Olena Khomichak, Nadia Mykhalevych (Pro.Svit co-founder), Yulia Vasyliiv, Vira Tymkiv, Dzvinka Pavlusiv, and Lilya Borovets (Pro.Svit co-founder). Photo by Oksana Kovalyshyn.

Oleg Popov walks into the classroom full of students just a couple of years younger than he. Fresh from the university he is about to give his first ever lesson in experimental physics. Oleg is nervous, knowing the bad high school student's attitude towards adults, but he hopes to find common ground with the children. Oleg faced another huge challenge. The equipment in the physics lab at school № 15 in Slavyansk was old. It is easy to forget teaching objectives when you have to use a barometer from 1969 or to show most of the experiments on YouTube. On average the tools were about 10-15 years old. With science moving forward so fast, it was counter-productive to use them. Oleg started thinking about solutions, and thankfully the solution found him. The teacher got involved in Pro.Svit, an educational program for educators. The first lesson went better than expected. The new teacher and the children even ended up playing football together after the class.

So what is Pro.Svit and how does it help teachers become better? Pro.Svit was born in 2014, right after the Maidan Revolution. The

founders of Pro.Svit got to know each other while working at AIESEC, an international organization that provides young people with cross-cultural internships and volunteer experiences in other countries. Each of the founders of Pro.Svit held high management positions in AIESEC. Nadia Mykhalevych, Yulia Barannikova, and Lilya Borovets drew their inspiration from an online course in Blended Learning on Coursera. They wanted to bring something similar to Lviv. The founders first wanted to focus on kids, and specifically to create classes for school children based on blended learning, an approach that combines e-learning with traditional classroom methods and independent study. The ideas espoused by AIESEC offered solutions for school educators who would be implementing innovations in their classrooms.

Pro.Svit has two branches, Pro.Skills and GoFundEd. Pro.Skills is an educational platform for teachers that trains them how to use blended learning models and also teaches them project management skills for achieving their profes-

sional ambitions. This helped Oleg Popov improve his skills as a teacher; GoFundEd helped obtain funding to buy new equipment for the lab. Now his class has dynamometers, an electric engine model, a tribometer, electromagnets, an electronic thermometer, a coil hank, a tool for studying isothermal gas processes and a lab kit for determining the length of light waves. Pro.Skills also helped Oleg implement blended learning and reversed classroom techniques. Children adore the innovations, and Oleg is certain that contemporary kids need modern approaches. He explains: “Pro.Skills focused on looking at the issue from the different angles, finding various resolutions. We learned rhetoric, emotions handling, new approaches and methods for classes, project management, teamwork, finding resources for different situations.”

Pro.Svit founders and team members share a lighter moment. Photo by Oksana Kovalyshyn.

More than 100 teachers participated in the program during the 2015–2016 academic year, and some 40 projects were implemented in schools. The stories of other teachers involved in Pro.Svit are just as invigorating and revelatory as Oleg’s. Tatyana Bozhok shared her story of creating Art-Lab, a creative space for children, at her school in Odesa. Tatyana said that involvement in Pro.Svit was initially a matter of personal development, her approach to everyday life, her thoughts, her ideas. She couldn’t improve anything outside without changing on the inside. Pro.Skills helped her start implementing changes in her educational activities. Teacher-student interaction shifted. Children liked the new seating arrangements encouraged by Pro.Skills. Now they can not only see each other better but can also communicate, share each other’s successes, help and support one another. They learn to be team players and make decisions together. As Tatyana notes, “They don’t want to sit in three rows the old way anymore.”

GoFundEd is a crowdfunding platform, which helps teachers back their school projects. Since it was launched in March 2016, more than 400,000 Ukrainian hryvni (around \$14,000) have been raised for school projects initiated by teachers and NGO activists. First teachers submit project descriptions on the platform. Multiple donors invest in the projects that appeal to them. Each donor receives a thank-you letter from the teacher and a report on the project when it is in progress and upon its completion. If the project doesn’t meet its funding goal, the donor’s investment is returned. For instance, Tatyana’s Art-Lab was raising money to buy equipment for creative art space for the school in Odesa. Just \$1,000 was all the school needed to purchase a camera, a tablet, and headphones. With money Tatyana raised through GoFundEd, she designed and created an art-space that would evoke a desire to create, act, explore, learn, amaze, and be amazed. Oleg also explains how his students benefited: “Using GoFundEd we bought equipment, and now we use it during lab classes and practice. To understand any phenomenon or process in physics, one needs to make an experiment themselves.” The barometer from 1969 is still in his classroom. Oleg saved it as a memento and as an example of evolution in science.

Tatyana described a recent class. It was the last class for the day, and the lesson began with a question: “Do you know about the girl who

danced herself to death waiting for spring to come? That was a dream Igor Stravinsky had before creating his masterpiece *The Rite of Spring*.” The students had to figure out the answer and were divided into rotating groups. Each student was responsible for some aspect of the assignment, like writing down information or looking up information on the Internet. One boy, a special needs student, was responsible for the timing.

So what about that dream Igor Fyodorovich Stravinsky had? Children were excited to tell everything they had learned while working in groups and finding answers about the creation of “*The Rite of Spring*.” The discussion was intense and emotional. It almost seemed as though the schoolchildren were recreating the ballet and orchestral concert with Stravinsky, designing the decorations and costumes with Nicholas Roerich, and orchestrating the choreography with Vaslav Nijinsky. The children were disappointed when they learned about the fiasco of the ballet’s premiere in Paris, almost as though it was their fault. They asked to watch the final act (the *Victim’s Dance*) again and were mesmerized by the dancing, music, and acting. Everything they learned that day was through hands-on experience. The class ended 15 minutes after the school bell rang because the 7th graders didn’t want to go home. Tatyana calls this type of lesson a “lazy lesson” when a teacher speaks for 5 minutes and lets children speak for the remaining 40 minutes.

Children don’t skip Tatyana’s classes. They arrive early, offering to help set up the materials for lessons. They love to be where the art

is. Some old-school teachers rarely believe things like this can happen. Even the children’s parents are somewhat shocked because they were not brought up with this approach to learning and were not accustomed to classes that kids actually enjoy.

Another teacher, Oleg Gorbach, is fond of air modeling. His desire was to bring this passion to the schoolchildren at Kyiv’s school №3 during his programming classes. His idea was to teach children to program microcontrollers, and this meant improving his study program with Java lessons using a program called Arduino. Oleg needed funds to buy Arduino, a program with boards and modules that are purported to be the best tools to start learning and tinkering with electronics and coding. Arduino, in fact, is used to learn 3-D modeling, electronics, the internet, and computer networks. Oleg managed to get the money to buy Arduino using GoFundEd and with great support coming from school alumni and parents. The children love Arduino because they program and see the result in real time with lights flashing, moving, switching, and reacting. You can see the passion in their eyes. Oleg plans to expand the program by showing kids the capabilities of online learning using resources like Coursera and EDX as well as the cloud services.

The founders of Pro.Svit believe that improving the system of education in Ukraine can foster motivation of citizens and bring strong leaders for tomorrow. With this goal in mind, Pro.Svit’s Educational Center plans to engage at least 10 kindergarten teachers and school principals in the next three years.

Editor’s Note: Our thanks to Yulia Zimmerman of UNWLA Branch 107 (San Jose) for forwarding this article and the accompanying photos to OL. Anyone interested in learning more about Pro.Svit Center and the innovative teaching methodologies it encourages can find additional information on Facebook at <https://www.facebook.com/CenterPro.Svit/>. Ms. Kostenko’s article was condensed and edited to accommodate UNWLA and OL submission guidelines.

And a Few Learned Words About Learning

Human history becomes more and more a race between education and catastrophe. — H. G. Wells

For the things we have to learn before we can do them, we learn by doing them. — Aristotle

The foundation of every state is the education of its youth. — Diogenes

Education is freedom. — André Gide

«От де, люде, наша слава...»
(Т. Шевченко)

Цією статтею та за підтримки її автора Тетяни МакКой відновлюємо рубрику «**Наша сучасниця**» — про жіночі постаті, які уособлюють сучасну українську жінку. Це рубрика, де розповідатимемо про жінок, які живуть, працюють і творять поряд з нами; про наших союзниць, які є прикладом поширення у світі доброти та інших моральних чеснот.

ОХ, ЦІ «ДИВНІ МЕТАФОРИ» ДОЧЧИНОЇ ЛЮБОВІ...

Раїса Лиша.

Давно, ще в 1991-му, померла мама в Раїси Лиші — поетки-дисидентки, художниці, есеїстки, журналістки, яка з невеличкою командою однодумців продовжує в Києві творити православно-філософський часопис Євгена Сверстюка «**Наша віра**». Однак часопис — то її проза, її будень і, якщо хочете, її молитва перед «іконостасом» сьогоднішніх тривог. А от поезія — це її празник. Якась невимовно-манлива далина відкривається, коли читаєш Раїсині вірші, а матір поетки пізнаєш у них навіть там, де, сказав би якийсь лінивець думки, немає навіть натяку. Бо все у наших душах проросло від матері, від її слова та хліба, мозолів і молитв. І хіба могло бути інакше в Раїси — дочки, якій від мішка й досі, певно, пахне вишарпаною молодістю її батьків?

Вона виросла в с. Ялосоветівка (Єлисаветівка) на Дніпропетровщині, як виросло багато нас — дітей радянської епохи, що вчили Шевченка за вихолощеним «Кобзарем» і соромились десь по столицях обзиватись українською, зневажали Мазепу-«запроданця», а штани «в дудочку» вважали достойною альтернативою козацьким шароварам. Однак у Раїси якось так вийшло, що вона і рід свій козацький знає глибше, ніж багато хто з нас, і в край свій рідний вросла вербою при дорозі, і Божий урок шанує з чистим серцем. А слово, колись перелите в неї матір'ю, несе на своєму творчому коромислі так, що в багатьох критиків викликає зачудування. Ось як гарно сказав про це письменник Богдан Бойчук, відгукуючись у

своєму «Світо-Виді» на її першу збірку «Трисвіт» (Київ, «Український письменник», 1994): «...Ці прості й водночас такі незвичайні, такі дивні метафори цілком природно заходять у простір нашої пам'яті й збуджують там найглибші й найінтимніші струни нами пережитого». Або ось у Любомири Крупи (газета «Свобода», США, травень 1993-го р.) читаємо: «...Це так на перший погляд просто, бо поетична оповідь вдягнена в небувалі метафори». Чи хоча б і в Сігварда Ліндквіста — літературознавця із Швеції і, здавалось би, зовсім чужої українському менталітету людини — як усе-таки багато було сказано одним заголовком — «Інтуїтивний модерніст» (стаття в газеті Tisdag, 1995).

Інтуїція — це й справді Раїсина царина. Отак і в матері її було колись: інтуїтивно вкидала до фартуха груші чи яблука, бо хіба ж до кумів з пустими руками підеш?.. Інтуїтивно вибирала кращі пиріжки — щоб і не підгорілі, і не запалі, бо хоч і до сусідки всього-на-всього збиралася «на хвильку», а все ж це були свого роду гостини, неписаний ритуал, яких диктував певні правила. Як засвідчує сама Раїса Лиша в спогаді-інтерв'ю «Дерево Світу зітхає», мама її, Наталка «Лишиха» з роду Золотовусів, сама ті ритуали ніби й творила, аж молодіючи від радості обдарувати когось... аж розквітаючи від власних смачно-барвистих слів. Вони сипалися з неї, мов тії ж грушки з фартуха. Материн талант оповідачки дивував юну доньку настільки, що стала записувати ті дивні словотвори. А заодно й долю материну та батькову глибше пізнавати...

Вона ж була нелегкою. Батька, Савелія Лишу, пропустили крізь жорна колективізації з тавром «запеклого куркуля», який каламутив селянські уми своїм критичним ставленням до так званої «хлібоздачі», внаслідок якої в 1933-му помре меншенький Степанко (напередодні всю сім'ю – батька з матір'ю та двох синів – викинули з рідної хати на вулицю). Мати, як лихо її не било («...Палиця стука в вікно, Щоб мати йшла на роботу Возить завірюху»), як не гнуло додолу гіркою травинкою, а таки зберегла родинне дерево-шатро та ще й Раїсу-поетку виростила: «На вершечку дерева світу співаю...» Відібрав колись пан у Наталчиного непокірного діда Дениса прізвище «Золотовус» і дав інше – «Невгамонний»... Але змінити жваву натуру та виїняти шляхетну душу з нащадків Денисових гнобителям різних мастей так і не вдалося. Тож і росла Раїса не тільки в повоєнні, що пахло попелищами, а й у «храмі білих конвалій», у «ритмах ромашок», серед шовкових трав родової пам'яті, що, мов скитські могили на краю їхнього села, не давали потонути в маршах п'ятирічок та комсомольських будов.

Вслухатися б варто всім нам у цю мелодію... Можливо, щось і не в риму декому здасться (не забуваймо: Раїса Лиша є поетом-модерністом), зате б'ється під її пером кринично-жива думка, одягається у витончені метафоричні шати і змушує до переосмислення таких, здавалося б, буденних понять, як ми і наш родовід, сім'я, мати й дитя, рідна хата й прості, мов молитви, цінності, довколишня природа і материнська мова. Хоча б кілька цитат вкинути з її недавньої збірки «Зірнула зірниця» (Київ, «Ярославів вал», 2010): «...Дід Невгамонний привіз із степу шовкову траву. Щось золоте співає Коса виклепує думу...» Або: «...Мати вкрива розозяний кошик Рушником білим із квітами... Сьогодні його маєм нести до Дніпра, Досхідсонця успіти...» Іще ось: «...Мати випрала вітер і холодок. Вийди вийди сонечко у садок...»

І все в Раїси вона, матуся... Навіть там, де й близько немає слова «мати», відчувається її тихе дихання за плечем: «Вишитий півник жде рушника...» А почитати поему з семи видінь «Сон Дикого поля», то там не тільки незрима матирина присутність, а й уся їхня Ялосоветівка, що переливається тихо та болісно в «Я-лиша-ветівку» (так жартома озвався на її залюбленість у рідне село чоловік Раїсин Юрій Вівташ – багаторічний не-виправний бунтівник-дисидент, митець, поет і літератор, родом також із недалекого

козацького села Китайгород), і чуються «з того світу стривожені прабатьки», і болить комусь невидимому «шматок зчорнбленого хліба», і Богданова душа там «не в силі додумати свою думу», і «щасливі лише без'язики»... Але ж дерева від діда-прадіда шумлять своє, вічне, і «Осокори, тополі, дуби Зібралися в коло Проти терору...»

Не диво, що й громадянська дума Раїси Лиші зволожена материною «живою водою», присмачена батьковим скупим напуттям: «Не ганяйся за грішми, дочко... Отож і прожила свої кращі роки не гнувши шиї, не злякавшись обшуків та безробіття... Довгий час не мала можливості друкуватись. Однак ніколи не переставала опиратись атмосфері духовного запустіння у суспільстві, де царювали як не «кузькина мати», так «пастухи» з «підпасками», обвішані орденами від «Корови-Лжі» (Раїсин епітет для СРСР)... де орачі, гнані п'ятирічками, мов батогами, «жайворонками степ розорювали» (дума-іронія «Про кав'ярника невідомого гетьмана України»).

До слова, цей «Кав'ярник» (написаний в 1992-му р. під враженням відвідин Москви), як багато чого й іншого з Раїсиного доробку, звучить і сьогодні гостро, актуально; інакше чи видрукував би поему торік у календарі православної церкви св. Покрови в с. Рубанівському на Дніпропетровщині настоятель о. Василь Пишний – з тієї рідкісної категорії служителів православ'я, що не тільки з вітваря вболівають за дні суцні України?

Перший шанс на публічне читання своєї поезії Раїса Лиша дістане на зібранні Культурологічного клубу Києва влітку 1988-го р. Того ж таки року її вірші пролунають на радіо «Свобода» – з легкої руки Надії Світличної. Попливе льодівня кудись у минуле, яке не хотілося більше згадувати. Потепліє... А головне: злу так і не вдасться збороти її світ – дивний і чистий, мов щаслива сльоза. До неї, вчорашньої дисидентки, обернеться лицем її омріяна аудиторія – читачі львівської «Кафедри», дніпропетровських «Порогів» (цей незалежний журнал сама ж і випускала, разом з Іваном та Орисею Сокульськими, о. Ярославом Лесівим, Юрієм Вівташем, Петром Розумним та ін.), «Сучасності», де поезія її друкувалась і де вперше висловив своє враження від Раїсиного слова побратим по духу, письменник-філософ Євген Сверстюк. Перша премія (ім. Василя Стуса, 1990), участь у Всесвітньому фестивалі української поезії «Золотий гомін» (1990), перша збірка (згаданий вище «Трисвіт», 1994) приведуть на її стежки

нове гроно українських інтелігентів – як із України, так і з зарубіжжя. В них, своїх близьких і далеких друзях, вона й далі (вже будучи лауреатом Міжнародної премії ім. Г. Сковороди «Сад божественних пісень» і премії Фонду Лесі і Петра Ковалевих при Союзі Українок Америки та друкуючись як не в «Літературній Україні», так у «Основі» Валерія Іллі, «Україні», різномовних поетичних антологіях) черпатиме, мов колись із материної кринички, свою віру в український світ та його скреслі від сплячки духовні начала.

А мама Раїсина помре тихо й відмучено 7-го грудня 1991-го р., якраз у день св. Катерини – покровительки красного письменства. Навіть останній подих свій ця проста селянка з

вселенською душею присвятить, сама того не відаючи, своїй єдиній доні, Божим світлом осяяній. Відійде в потойбіччя, мов на околицю Ялосоветівки прогулятися... Адже в Раїси там «пасе небесних овець» Шевченко і багато рідних душ серед «білих вітряків Всесвіту»... «розкошів неба безмежних»... І реквіємом там уже голосить звернена до батьків колись, ще як живі були, Великодня радість доньчина:

*«Здрастуйте, татусь красивий
і матуся, як зелена трава
тремтить угорі весна...»*

*Тетяна МакКой,
журналіст (США), вільна членка СУА.*

БЕРЕЗЕНЬ 2017 р.

ФОНДИ

У пам'ять **бл. п. д-ра Ярослава Ставничого** складаю **100 дол.** на меморіальний фонд **ім. д-ра Ярослава Ставничого**. Звенислава Лебедович.

ДАТКИ на «400К Клюб»

по **1,000 дол.** – Анна М. Ессенгай, Зенон і Дозя Кріслаті, Наталія Павленко і д-р Юрій Міщенко.

ДАТКИ на Музей:

1,097.50 дол. – Morgan Stanley Charitable Employee Annual Appeal (Марко Бах);
по **1,000 дол.** – Signa Foundation matching Dr. Christina Stasiuk & George Farion;
по **100 дол.** – д-р Олександр Мотель, Wolodymyr Krasniansky, Gladys Tomiak, Oksana Olach;
75 дол. – Yaroslav & Stefania Olach;
по **60 дол.** – Нестор і Аніса Шуст, Роман і Марта Навроцькі;
по **50 дол.** – Андрій Ганушевський, Дарія Ганушевська;
40 дол. – Алесандра Юзенів;
по **25 дол.** – Марта Яримович, Katja Rulyshenko-Kolcio;

10 дол. – Володимир Чепіжак;
по **5 дол.** – Peter Dunne, Anna Brodycz Sallemme;
4 дол. – Ксеня Горобченко;
2 дол. – Морган Фаррар.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на могилу **св. п. Марії Шкільник-Лещинин** складаю **100 дол.** на УМ. Дарія Самотулка.

In memory of **Yaroslawa Kornylo** I am donating **\$20** to the Ukrainian Museum. Joseph Pulaifito.

У пам'ять **бл. п. Ярослави Корнило** складаємо датки на УМ:
100 дол. – Ростислав і Оксана Антонюк;
40 дол. – Людмила Грабовська;
30 дол. – Анна Алекса

In memory of **Adela F. Hanusey** I am donating **\$100** to the Ukrainian Museum. Sophia Pachecano.

**Щиро дякуємо за підтримку!
Управа і адміністрація УМ.**

50 дол. Замість квітів на могилу
бл. п. Марти Шехович.

Окружна Управа Дітройт.

25 дол. В пам'ять **бл. п. Володимира Богдана Лехмана**, чоловіка нашої посестри Неонілії Лехман, який відійшов у Вічність 20-го квітня 2017-го р.

56-й Відділ СУА.

30 дол. В пам'ять Тата (через Округу Дітройт).

Людмила Телебзда.

\$25 Oksana Koropeckyj.

\$25 In memory of **Oksana Horajeckyj.**

Patricia Sawchak.

25 дол. В пам'ять нашої посестри **бл. п. Марії Тисовської**, яка відійшла у вічність 4-го квітня.

56-й Відділ СУА, Норт Порт, Фл.

\$1,000 Donated to assist Fr. Stepan Sus with summer or winter camps for orphans.
UNWLA Branch 75 in New Jersey.

\$1,000 Daniel Kashimir.

200 дол. На фонд Бабусі. 106-й Відділ СУА в Гартфорд, Конн.

200 дол. На фонд Сиріт через 12-й Відділ СУА, Клівленд Огайо. Євген Бачинський.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Юлія і Михайло Бурій.

Юлія Бурій

19-го квітня 2017-го р. минув рік від дня смерті довголітньої союзьанки 73-го Відділу СУА Юлії Бурій. У церкві Пресвятої Богородиці м. Бріджпорт, штат Коннектикут, була відправлена поминальна Служба Божа за упокій її душі. Багато праці та зусиль зроблено цією доброю жінкою на благо СУА. Союзьанки 73-го Відділу СУА завжди пам'ятатимуть цю світлу та приємну жінку, її працю та пожертву. Вона назавжди залишиться у серцях і спогадах. Чоловік покійної, Михайло Бурій, на знак світлої пам'яті про свою дружину, продовжує передплачувати журнал «Наше життя», чим стверджує, що пам'ять вічна...

Ірина Дудко, союзьанка 73-го Відділу.

In Memoriam. It is with sadness that we inform the UNWLA community of the death of Member-at-Large **ANNA STASIW**, who passed away on March 18, 2017, at the age of 88. Panakhyda took place at the Williams Funeral Home in Bronx, N.Y. Funeral services were held on March 25, 2017, at St. Andrew Ukrainian Church, and burial was at Holy Spirit Ukrainian Catholic Cemetery, both in Hamptonburgh, New York.

Поетичне жіноче слово в еміграції межі XIX – XXI століть

З ініціативи голови Коломийської міськрайонної організації «Союз Українок» Марії Гнатюк учасниці Школи шляхетних українок та викладачі Школи провели захід «Поетичне жіноче слово в еміграції межі XIX – XXI століть».

Постановка проблеми дотичності/розбіжності народницько-патріотичних та індивідуалістсько-феміністичних ідей в українській еміграційній літературі межі XIX – XXI ст. є досить важливою для розуміння суті творчого мислення поеток-емігранток. Навіть більше, – виважений підхід до цього питання дає змогу визначити загальні закономірності українського літературного процесу за межами України. «Світогляд поетів-емігрантів, – пише у передмові до збірника «Координати» відомий український літературознавець Іван Фізер, – був переважаний неймовірною трагедією їхнього народу... Втрачена Батьківщина і майже травматична туга за нею в творчості цих поетів-емігрантів є фактором великого значення. Вона часто-густо мобілізує їхню увагу, вона викликає надмірну ідеалізацію історичної минувшини... Україна для цих поетів була реальнішою дійсністю, ніж дійсність, у якій вони жили на еміграції».

Завдячуємо співпраці союзниць **65-20 Відділу СУА** та нашої організації СУ Коломийщини, бо мали можливість опрацювати літературу, надіслану нам для проведення поетичного вечора.

Учениці Школи шляхетних українок Алла Гасюк, Катерина Зятюк, Юлія Лукінчук, Богдана Мельник, Людмила Мендляр, Тетяна Савчук, Анна Скрипнюк, Анастасія Турянська, Дарина Яремчук та викладачі Школи Ірина Яремчук розповіли присутнім про поетичне слово українського жіноцтва на чужині. Дівчата досліджували життєвий і творчий шлях Емми Андіївської, Віри Вовк, Уляни Кравченко, Наталії Ливицької-Холодної, Оксани Лятуринської, Галі Мазуренко, Ліди Палій та

Учасники заходу.

Лесі Храпливої-Щур. Ці відомі жінки навіть на чужині натхненно служили своєму народові – виховували високі громадянські почуття, використовуючи художнє слово. І повчальність їхньої лірики не є «сухим» проповіданням моралі, але органічним складником поетичної структури текстів. Неоромантична тематика історичного минулого й необхідність плекання в собі схожих героїчних рис із особливою виразністю проступає в поезії Уляни Кравченко «Чи знаєш рідний край?»:

*Чи знаєш рідний край?
Чи знаєш край сей, де понад Дніпром
Степи і могилки лягли кругом,
Де мріють тихі села у ярах,
Де спів звенить вночі в рясних садках?
Ой, знаєш ти його? Туди, туди
З тобою, сину мій, злинула б я...*

Аналіз поетичних творів жінок-емігранток засвідчив панування в них характерних ознак ідеї письменника-борця, корий саме на Слово покладає основну місію пробудження своєї нації.

Галина Волощук.

Нагороди і відзнаки союзнянки Таїси Богданської на її 90-річному ювілеї

«Не потоком шумних і галасливих фраз, а тихою, невтомною працею любить Україну!», — радив Андрей Шептицький, єпископ Української греко-католицької церкви. Можливо тому, що дідусь Таїси Богданської — о. Дзерович, ректор Духовної Семінарії у Львові в першій половині ХХ ст., був близьким приятелем славетного Митрополита, можливо тому, що її батько Лев Голінатий у складі УГА був присутній на Акті Злуки УНР і ЗУНР у січні 1919-го р., можливо тому, що її вчителями музики були Тетяна Лепка і Роман Савицький, — життя п. Таїси цілком вкладається в цей вислів митрополита Шептицького.

29-го квітня 2017-го р. в приміщенні Народного Дому в Ірвінгтоні, Нью Джерзі, українська спільнота відзначила 90-річний ювілей п. Таїси Богданської. Найбільше ювілярка відома в громаді як людина музики — одна з засновників Українського Музичного Інституту (УМІ), голова відділу УМІ в Ньюарку, директор УМІ, організатор численних дитячих вистав і маскарадів. Її учні, студенти УМІ, вдячні своїй вчительці гри на фортепіано за ознайомлення з кращими зразками української та світової музики, батьки студентів — за радість слухати, як вправляють цю музику в своїх домівках і виконання на знаменитому Штанвеї на концертах. Святкування 90-річчя п. Таїси розпочав концерт її нинішніх і колишніх учнів. Виступили наймолодші — Юліана та Наталя Кіт, Адріана Гоцко, Софія Поліщук, а також абсолюенти УМІ класу Т. Богданської — Святослав Лесько, Адріана Гельбіг, Марія Голіната. Жартівливу пісню «Привіт Сонечка» на

Звучать українські пісні.

згадку про маскаради, незабутні тістечка та канапки заспівала Христина Терлецька-Яняк. Привітали п. Таїсу музичними дарунками учителі УМІ — Анастасія Антонів, Ельвіра Романішин, співачка Леся Грабова (фортепіанний супровід — Дарія Грабова), абсолювент УМІ Роман Шевчук.

Теплими словами іменинницю вітали недавно обрана директор УМІ Марія Лончина-Лісовська, парох Церкви Івана Хрестителя в Ньюарку о. Тарас Свірчук, учителі УМІ Олеся Гривнак і Ліля Кушнір. Привітання також надійшли зі Львова, Великої Британії та різних куточків Америки... Професор Пітсбурського університету Адріана Гельбіг чудово вела концерт, розказуючи про цікаві сторінки біографії Таїси Богданської, музику і філософію її життя.

Особливо цікавим було привітання союзнянки Наталії Буняк. У своєму слові вона розказала про ще одну частину життя п. Таїси — її працю в СУА: *«Будучи чудовою вчителькою музики, наша дорога п. Таїса Богданська мала ще й інші заняття, що пов'язані з її належністю до Союзу Українок Америки. Тому сьогодні від імені СУА Округу Нью Джерзі, а також від 86-го Відділу СУА в Ньюарку, заступницею голови якого я є, прошу прийняти щирі вітання з нагоди Вашого ювілею. Хоч Ваша життєва дорога завела Вас так далеко від нас і Ви зараз любуетесь теплом Каліфорнії, Ви назавжди залишилися у думках усіх тих, хто Вас знав, любив і мав нагоду співпрацювати з Вами.*

Ваша праця в СУА, як членкині та голови 28-го Відділу, заслуговує на визнання! Будучи членкою 28-го Відділу СУА у Ірвінгтоні (Ньюарк), Ви внесли і свою краплю добра, яким так щедро ділилися зі своїми посестрами-союзнянками. 28-й Відділ СУА був особливим, тому про нього варто розповісти. Це один з найстарших відділів СУА і заснований він у 1932-му р. Тоді це було надзвичайно ділове зібрання українських жінок, які підтримували Україну фінансово та морально всіма можливими для них засобами. Діяльність відділу не припинялася та продовжувалася і до наших часів. Одні відходили у Вічність, інші приходили і заповняли їхні місця. Відділ ріс і наполегливо працював. Пакунки з одягом,

харчами, книжками, ліками, грошима — йшли в Європу, Бразилію, Аргентину. Скрізь, де була потреба у «теплих руках», туди їх і простягали членки 28-го Відділу СУА. Відчули ці руки і сироти, і семінаристи, і студенти теології, а також хворі, каліки, вдови.

За даними архіву у 1987-му р. відділ нараховував понад 70 членок. Він виділявся багатогранною діяльністю та займався не тільки допомогою тим, хто мав потреби, але також працював і на громадській ниві. Влаштовував культурно-мистецькі імпрези для ширшої громадськості, запрошуючи до участі поетів, музик, артистів, учених, письменників і суспільних діячів. Відділ мав свою бібліотеку, яка нараховувала понад 500 книжок, став меценатом Українського Музею в Нью Йорку, і безумовно, співпрацював з Музичним Інститутом ім. Лисенка. Це лише частина їхньої діяльності.

Ніхто не сидів, склавши руки! Будуть згадувати всіх, хто належав до нього. Ви, п. Богданська, заслужили окреме місце у цьому відділі, і Ваші посестри-союзянки складають Вам шану за довголітню працю у такій заслуженій організації, як СУА. Вітаємо Вас і бажаємо Вам безмежних Божих ласк.»

Заступниця голови 86-го Відділу СУА Наталія Буняк запросила на сцену п. Люсю Буняк, кореспондентку референтку СУА Округу Нью Джерзі, яка привітала ювілянтку п. Таїсу Богданську від Округу СУА Нью Джерзі та її голови п. Ксені Раковської, що не змогла бути присутньою.

«Союз Українок Америки, Округа Нью Джерзі, нагороджує свою довголітню членку 28-го Відділу п. Таїсу Богданську «Грамотою Подяки», висловлює їй визнання за сумлінну працю та надає їй звання Почесної Голови 28-го Відділу СУА Ньюарку-Ірвінгтону!» — промовила п. Люся Буняк і під оплески гостей передала «Грамоту Подяки» Почесній Голові 28-го відділу СУА п. Таїсі Богданській.

Люся Буняк
зчитує
«Грамоту
Подяки» Таїсі
Богданській.

Смачну їжу на прийняття, що відбулося після концерту, приготувала союзянка 137-го Відділу в Кліфтоні (Нью Джерзі) Марія Войціцька (власниця Catering Mish-Mash). Щирої подяки заслуговують усі, хто фінансово чи своєю участю в підготовці та проведенні спричинили успіх добродійного вечора. Це і Федеральна Кредитова Кооператива «Самопоміч», і дирекція Народного Дому в Ірвінгтоні, а також оргкомітет і всі, хто прийшов на це свято. Як побажала п. Таїса, весь дохід буде передано для потреб поранених воїнів і сиріт полеглих героїв АТО на Донбасі.

Таїса Богданська з учасницями концерту та гостями.

То велика радість мати поміж нас людину, яка змогла зберегти мудрість, доброту, оптимізм, працездатність, неймовірне почуття гумору через стільки років життя. Скільки цікавих історій з життя українців в Галичині до Другої світової війни, українців Відня під час цієї війни, українців американської діаспори почули ми від п. Таїси! Навіть далеко від своєї Батьківщини п. Богданська завжди залишалася патріоткою свого народу. За це їй належить велика шана й подяка. Для нас Таїса Богданська стала рольовою моделлю, від якої ми вчимося жити згідно з цінностями служіння Добру, які були головними в житті славної союзянки.

Орися Сорока,
заступник голови 137-го Відділу СУА
у Кліфтоні,
мама 4 учнів Таїси Богданської.

Вишивані Вечорниці

56-й Відділ ім. Мілени Рудницької Союзу Українок Америки в Норт Порті, Флорида, не вперше проводить «Вишивані Вечорниці». Це свято щорічне. І дуже миле. Майже всі союзанки відділу — гарні майстрині у вишиванні. На всі релігійні свята вони вдягають рідні українські сорочки, уквітчуючи себе кольористими крайками. Душа прагне до того, що любить з дитинства. І так ведеться від діда-прадіда, від свого коріння, що там, в Україні, в різних її куточках.

Нині тут, в Америці, ця зустріч є тільки спомином, належним виявом пошани та поваги нашим давнім родам, жінкам, які багато вміли та плекали й розвивали в своїх родинях таке начебто просте ремесло. Напевне, вдягаючи вишиванку, кожна з нас пригадує, як то було колись удома, коли ще мама була молода, або бабця, яка без вишиванки й коралів не пішла б між люди. Чим далі ми віддаляємося в часі від рідного краю, тим гострішим є почуття втрати того цінного, що може нагадати про нього. Вдягаючи своїх дітей чи внуків у вишиванки, які тепер здебільшого привозимо з України, обов'язково розказуємо, в якому місті їх купили, як там живеться, кого з родини зустріли, з ким познайомилися, де побували. Кожна ж вишиванка різниться від іншої залежно від того, в якій місцевості її вишивали. Скажімо, про ту красну, що має в собі ще й чорну та синю волічку, кажуть *Борцівська*. А ота, що обов'язково має калинову гілочку або хмелевий завиток — з *Полтавщини*. І так, крок за кроком, можна перейти всі області нашої Батьківщини, бо всюди жіноцтво вишиває, вкладаючи в свої взори щось характерне для своєї місцевості. А там, де шумлять пшеничні поля, обов'язково знайдуться на полотні і золоті колоски, і червоні маки, і сині волошки, і дубове листя. А голубі незабудки — то вже всюди. І мусять бути, бо вони ніби промовляють: «Не забудь».

Господи, пишу про «Вишивані Вечорниці» в Норт Порті, на Флориді, в Америці, а розповідаю про рідний край — ніби я там, серед того буяння квітів, яке бачу на наших вишиванках. Це дуже стисла данина тому чарівному дійству, бо про вишивання можна б розказувати без кінця. І не тільки про красу та вишуканість візерунків, але й про майстринь, що цю красу самі придумують і відтворюють на полотні барвистими нитками. Не вистачило б нам ні сторінок нашого поважного журналу, ні

навіть великої-превеликої книжки, адже це рукоділля не припиняється, але все більше розвивається. Радіймо з того і пишаймося!

А який чар криється у слові «Вечорниці»? Були «вишивані», були... Але були й просто *вечорниці*, де жінки пряли, виспівуючи сумних пісень:

*Ой, там за горою, тай за крем'яною
Не по правді живе чоловік з жоною...*

А дівчата вклинювали інакші, веселіші жалі:

*Бодай ся когут збудив, що мене рано збудив,
Малая нічка мала, я ще ся не виспала...*

Ті милі змагання завжди переривали хлопці — вони також не минали *вечорниць*, бо це була й своєрідна *забава*. Десь знаходилася чарка, карафка сивухи і вже йшло по колу «На здоров'я»...

Певне, тоді було не так, як у нас нині у Норт Порті. Бо ми мали тільки *забаву* — без кужелю з повісмом, з якого треба було нап'ясти веретено, або й два, ниток на майбутнє полотно. Інакше на чому ж вишивати?

Десь, ніби крізь марево, проглядає до мене образ тих давніх *Вечорниць* (це слово неодмінно хочеться писати тільки з великої букви). На лавках поїд стінами сидять дівчата й молодіці, — прядуть. У тих лавках, в дуже старих хатах, завжди були дірки — для того, щоб ввіткнути куделю. Тому хату для *вечорниць* завжди вибирали стару, домовлялися з господарем і сім'я на ту ніч вибиралася до родини. Вимазана глиною долівка чекала на парубоцькі й дівочі ноги, що після котроїсь чарки під гру музик вже не могли встояти на місці.

У нас, у Норт Порті, також грали музики — брати Сизоненки. Так грали, що наші гості, навіть дуже поважного віку, не могли всидіти. Танцювали всі!

Про ті давні *вечорниці* багато вже розказано, навіть в поезіях відтворено. А душа все шукає ще чогось потаємного, навіть, містичного. Тоді хлопці розказували жарти, якісь страшні історії, посилали один одного на цвинтар, щоб приніс гілку з певного дерева, а тим часом за тим, що пішов, біг хтось, загорнутий в біле простирадло... Чого тільки не видумували! І все при тім згадували Гоголівські «Вечори на хуторі біля Диканьки». Це свідчить про те, що наші селяни були переважно

грамотні, письменні, навіть творчі. Бо хто ж пригравав їм на *вечорницях* до танцю? Не наші ж брати Сизоненки — вчені музиканти, але сільські хлопці, які самотужки «оволодівали смичком» і вправно витинали то «польки», то «коломийки». Та так, що поза фітькаючими в повітрі спідницями світу не було видно, пилука була аж до сволюка, що трохи нижче стелі. І бубон додавав ритму, без нього не могло бути.

Але ми тут, на Флориді, насправду не посоромили їхньої пам'яті, ми теж утнули «коломийки» — вже наостанок, коли гостей стало менше, бо для такого танцю, як кажуть, замало неба і землі. Тим, які танцювали колись у сільській хатині, теж було замало. Але вони звикли, бо чи на Бойківщині, чи на Гуцульщині, де «коломийка» у великій фаворі, всюди мало місця, гори нависають.

Сподіваюсь, що наші шановні читачки вибачать мені таку сміливість — поєднати ті давні *вечорниці* з нинішніми, та ще й в Америці. Але наша пам'ять з нами. І ми не можемо про них не згадувати. У них — свій чар, у нас — свій шарм. Ми, взявшись за руки, танцюючим кроком тільки «парадували» свої вишиванки, бо ніхто з нас на цих *вечорницях* не вишивав. Хоча було б варто виготовити дві-три куделі (якщо хтось пам'ятає їх вигляд), та кілька початих вишивок покласти (вони є в наших союзнянок). Отоді б ми вже були на справжніх «*Вишиваних Вечорницях*». Але то не біда, в майбутньому зробимо. Цього разу завадило те, що наші «Вишивані» проводилися 11-го лютого, саме перед Днем св. Валентина, і тому мали ще одне призначення. А днів було в місяці замало, щоб роз'єднати ті два свята. Якби роз'єднали, — то двічі б веселилися, і то добре б веселилися. Бо свята зобов'язують до веселого настрою. Інші відділи нехай врахують таку можливість.

Для повноти розповіді про наше свято додам відомості про те, що було на початку та наприкінці. «*Вишивані Вечорниці*» відкрила та привітала гостей голова 56-го Відділу Анна-Марія Сусла і передала ведення програми голові комітету *вечорниць* п. Богданні Пужик. До проведення *вечорниць* додали своєї праці

союзнянки Неоніля Лехман і Таня Сілецька, які продавали квитки. Буфет був також, за що вдячні паням Олі Гронь і Славі Малюк. Крім того, пані Ліда Білоус і Ляриса Шпон продавали на святі червоні рожі — квіти кохання, чим розпочали святкування Дня св. Валентина.

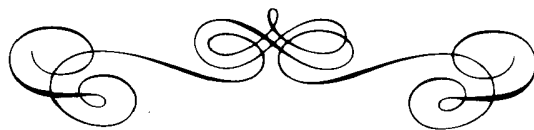
Приємною несподіванкою стала лотерея, для якої мистець п. Ярослав Стадник, чоловік нашої союзнянки Уляни Стадник, подарував картину «Приморозки». Виграш випав п. Реліссі Євшенко, яка виростала в Бразилії.

Уляна Стадник і Релісса Євшенко.

Заля Українського Релігійного і Культурного Осередку ім. св. Андрія вмістила всіх бажаючих, а їх було 230. За гарне оформлення залі подяка Ярі Літош та всім союзнянкам, які їй допомагали.

Любов Дмитришин-Часто,
пресова референтка 56-го Відділу
ім. Мілени Рудницької СУА, Норт Порт,
Флорида.

Woman of Impact

by Ola Movchan Novak

Friends of Vera Swade (member of Branch 124 in St. Petersburg, Florida) know she is a dynamo, a woman with many talents, interests, and skills. One local newspaper, the *Citrus County Chronicle*, featured Vera in a 2016 article titled “10 Who Shape Our Community,” an annual Women of Impact program created by Altrusa, an international community service organization which highlights local women deserving recognition.

Vera (Korduba) Swade, Ed.D., is originally from the Cleveland, Ohio, area where she began her teaching career, earning graduate degrees and rising through the teaching ranks. After 30 years in the teaching arena, she retired and moved to Citrus Hills in Inverness, Florida, 16 years ago with her husband Kenny Swade (a fellow teacher and retiree from the Cleveland area).

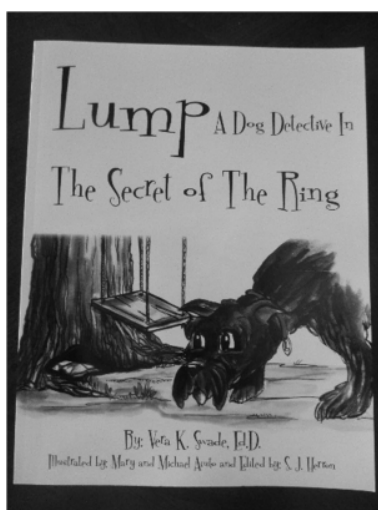
But how exactly does Vera’s “retirement” look? The following list reveals some of her current activities :

- Professor at St. Leo University and the College of Central Florida in Ocala, Florida
- Member of Citrus Rotary Club and chairperson of the Scholarship Committee
- Member of Good Shepard Lutheran Church and chairperson of the Social Ministry Committee and the WELCA (Women of the Evangelical Church in America)
- Member of Delta Kappa Gamma, a sorority for active and retired teachers which greets new teachers with “goodie bags”

- Member of Leadership Council for “Take Stock in Children” (an organization providing scholarships to deserving students) and a mentor to a 9th grade student in this program
- Professional Guardian for 5 wards who are legally incapacitated

And this list includes only what the *Citrus County Chronicle* described. Those of us who know her, also know that Vera has found the time and energy for even more. She is also the author of a children’s book entitled *Lump, a Dog Detective in The Secret of the Ring*, which focuses on the theme of forgiveness; president of Reading Book Club 2 in Citrus Hills, Florida; season ticket holder (along

with her husband) to several theater companies in the area; frequent and enthusiastic world traveler.

Cover of Vera’s Book

And last but certainly not least, we can’t forget that Vera is an active member of UNWLA Branch 124. In fact, she is currently Branch 124’s vice president and English press chairperson and the author of numerous articles published in *Our Life* over the years. Vera also finds time to attend meetings and events that are 92 miles one-way from her home!

Those who know her and work with her secretly believe that Dr. Vera K. Swade has discovered the Fountain of Youth and Energy in Florida! We are proud of our UNWLA Branch 124 member and salute her varied altruistic and creative endeavors.

Sonia Mamus Rudolph Honored as “Person of the Year”

by Marian Serna

Jerry Pochodaj, “Ambassador of the Year” and Sonia Mamus Rudolph, “Person of the Year”

February 18, 2017, was a very special day for members of UNWLA Branch 124, the Ukrainian American Association of St. Petersburg, Florida, and the entire Ukrainian community in St. Petersburg and beyond. On this day, the annual International Ball was held by the St. Petersburg International Folk Fair, also known as “SPIFFS.” At this International Ball, Sonia Mamus Rudolph, a valued member of the Ukrainian American Association and an active and essential member of the Ukrainian National Women’s League of America’s Branch 124, was selected to represent Ukrainians as “Person of the Year.” Jerry Pochodaj, a member of the Ukrainian American Association who is very active in the St. Petersburg Ukrainian community, was selected to represent Ukraine as the “Ambassador of the Year.”

Left to right: Olya Czerkas, (President of UNWLA Br. 124, St. Petersburg, Florida, and co-liaison for UNWLA Branches at Large), Eva Reinhardt, Marian Serna (President of the Ukrainian American Association in St. Petersburg), Dovey Stacy, Ambassador of the Year Jerry Pochodaj, Person of the Year Sonia Mamus Rudolph, Stefania Roshetsky, Orysia Petrina Johnson, and Ira O. Krywusha at the International SPIFFS Ball.

“SPIFFS” began 42 years ago, and we are proud to say that the Ukrainians American Association in St. Petersburg was among the first ethnic organizations to join this citywide, international organization. St. Petersburg’s Ukrainians continue to be an important component of “SPIFFS,” and we strengthen the city through our membership and active participation in the organization while educating others about Ukraine.

Over 35 countries are represented in “SPIFFS,” which annually sponsors the International Ball and hosts a citywide International Festival. Ethnic communities of countries represented in the St. Petersburg area participate in this festival, displaying their costumes, providing ethnic cuisine, and educating others about their respective cultures and traditions. This past year, over 10,000 students attended the International Festival and enjoyed seeing and learning about all the participating countries. The “SPIFFS” International Festival is held mainly for students, however, all visitors are welcome. The Ukrainian American Association of St. Petersburg is responsible for the Ukrainian booth. Members of UNWLA Branch 124 help with the preparation, staff the Ukrainian booth, and teach others about Ukrainian traditions and culture during this weekend event.

Members of the St. Petersburg community, the Ukrainian American Association, and UNWLA Branch 124 had an enjoyable evening learning about different countries, and seeing the beautiful attire representing countries around the globe. Best of all was seeing our beloved Ukraine represented at the International Ball by Sonia and Jerry.

News from Branch 54

by Mariyka Pazuniak, Press Secretary

UNWLA Branch 54 of Wilmington, Delaware, which was established under the patronage of the 500 Heroines who perished in the Soviet concentration camp at Kingir, Kazakhstan, held its general annual meeting on February 12, 2017.

The meeting agenda included the election of new officers. Marika Hawryszak and Vlodzia Zalusky were elected to serve as Branch 54 co-presidents. Daria Lissy was elected recording secretary, and Donna Dycio-Senigen agreed to continue serving as branch treasurer. Helen Gottschalk (a new member of Branch 54) and Irene Stolar were elected auditors. Our new Nominating Committee members are Roza Duffy and Vera Gregorovich. Ms. Duffy and Ms. Lissy are now co-chairs of the Program and Cultural Events Committee. Ms. Duffy and Ms. Gregorovich serve as the new co-chairs of the Social Welfare Committee. Helen Gottschalk, Donna Dycio-Senigen, and Vera Gregorovich were elected co-chairs of Branch 54's Hospitality Committee, and the author of this article was chosen to serve as Press Secretary. We would like to thank Halyna Henhalo, president of the Philadelphia Regional Council, and Halyna Pupin, a member of Philadelphia's Branch 128, for attending our meeting.

This year, as in prior years, Branch 54 continued its tradition of visiting elderly or ill UNWLA members with gift baskets for Easter and Christmas. We sponsor a scholarship stu-

dent in Ukraine, and some of our members individually sponsor their own scholarship students. During the past year, we marked the 100th anniversary of the death of Ivan Franko by hosting a commemorative program for our local community.

Stefania Hrycushko

I close this brief report with a greeting from all the women of Branch 54 to our longtime friend Stefania Hrycushko who recently celebrated her 100th birthday! Mnohaya Lita!

A Gentle Reminder from the Editors

Deadlines. Producing a bilingual monthly magazine is a complex matter that requires extensive cooperation and coordination between and among authors, photographers, editors, and Computoprint. Editing and layout take time and effort and it is for this reason that we set deadlines for materials to be published in any given month. Materials submitted later than the designated deadline wreak havoc on the production process and often create unnecessary additional work for all concerned. Please note that all materials (articles and photos) for any given issue of the magazine must be received by the editors by the 10th of the month preceding the month of publication. Materials received after this deadline may be bumped to the next issue. We also ask that you send seasonal materials in a timely manner. Please note that we cannot publish articles about Christmas in summer or articles about Mother's Day celebrations in October.

Simultaneous Submissions. Please do not send identical articles to *Our Life* and any other publication simultaneously as this constitutes a breach of professional courtesy. (In some cases, it is also illegal to do this as it may violate copyright laws.) If you feel the information you wrote about is important enough to share with a broader or different audience, write a separate and distinct article for each publication.

УСПІШНИЙ РІК ПРАЦІ 120-ГО ВІДДІЛУ СУА У РОЧЕСТЕРІ, Н. Й.

(Продовження. Початок у журналі за травень місяць 2017-го року.)

Частина друга: літо/осінь 2016-го року

У червні 2016-го р. 120-й Відділ СУА мав традиційні сходи у домі голови відділу Олени Ділай. Зазвичай, ці сходи мають стиль пікніка і на них ми поєднуємо приємне з корисним. За смачними стравами, вином і добрим чаєм союзьанки думають над своїми наступними заходами, планують участь у літньому фестивалі та обговорюють імпрези на осінь. У цей час нами було сплановано участь у фестивалі церкви св. Йосафата — найбільшому українському фестивалі в Рочестері, що добре знаний в американській спільноті.

Збори-пікнік союзьанок 120-го Відділу СУА. Перший ряд (ліворуч): Галя Гнип, Наталя Савка, д-р Христина Гошовська, Юля Павлюк, Таня Тимків, Олена Ділай. Другий ряд: Стефанка Халупа, Марія Павлюк-Снайдер, Мелісса Сидор-Кауфман, Лідія Сент Деніс, Люба Дингер, д-р Олена Прокопович.

Уже кілька років поспіль союзьанки орендують місце у фестивальному шатрі та проводять активну діяльність з пропагування «Світлички», якою опікується відділ, з розповсюдження інформації про СУА та поширення української культури. Основними організаторами участі у фестивалі були Мелісса Сидор-Кауфман та Софія Крожієр. Їм допомагала голова відділу Олена Ділай та інші союзьанки: Стефанка Халупа, Галя Гнип, Юля Павлюк, Наталя Савка, Таня Кость, Ірина Лико-Смит, Ірина Бирк, Марія Снайдер, Оля

Шило, Олена Прокопович, Лідія Сейнт Деніс, Таня Тимків, Зоряна Костів та Неля Леськів від «Світлички». Союзьанки дуже вдячні п. Євгенові Сидору, який організував місцевих меценатів, щоб покрити немалий кошт оренди місця в шатрі. Відвідувачі фестивалю радо заходили до шатра, щоб талановиті жінки відділу зробили їм зачіски з жовто-блакитними стрічками, розмалювали їм нігті у патріотичні кольори, або намалювали тризуб чи емблему СУА на обличчі. Особливо успішною була фотосесія з українськими мотивами, де відвідувачі мали можливість сфотографуватися в імітованій «фотостудії» союзьанок. Фото в українських віночках, киптариках і вишиванках, з різними українськими оздобами були надіслані відвідувачам через електронну пошту. Участь у фестивалі є дуже важливою для відділу та організації. Адже розваги, організовані союзьанками, не лише веселять відвідувачів і приносять прибуток для відділу, але й пропагують СУА. З великоформатних плакатів та агіток, зроблених для 120-го Відділу п. Грегом Кауфманом (талановитим чоловіком союзьанки Мелісси Сидор-Кауфман) відвідувачі дізнавалися про діяльність 120-го Відділу і СУА в цілому. Нові агітки, які відділ отримав від ексекютиви у 2016-му р., були чудовим матеріалом, який потенційні членки могли взяти з собою та прочитати в них відомості про СУА.

Мелісса Сидор-Кауфман та Софія Крожієр, у «фотосальоні» союзьанок.

Бріяна Халуна та Софі Лико у «фотосальоні» союзнянок.

Почесний гість на фестивалі — Сергій Фоменко («Фома»), соліст гурту «Мандри».

У жовтні 2016-го р. команда союзнянок 120-го Відділу СУА взяла участь у п'ятикілометровці «Фотофініш 5К» (*Photofinish 5K*), організованій музеєм Кодака в Рочестері. Цю п'ятикілометровку проводять щорічно з метою надати добродійним організаціям можливість зібрати кошти на певну мету. 120-й Відділ СУА вирішив, що це є гарна нагода для збирання грошей на навчання студента Острозької академії у Назаретському коледжі. Д-р Олена Прокіпович, членка 120-го Відділу СУА та професор Назаретського коледжу, була активно залучена до організації програми обміну студентів між Назаретським коледжем в Рочестері та Острозькою академією в Україні. І союзнянки вважали своїм обов'язком підтримати цю програму. У п'ятикілометровці взяли участь Олена Ділай, Наталя Савка, Ірина Лико-Смит, Софія Крожієр, Нікол Ламберт та Келлі Лоні-Нілд, яка замінила союзнянку Таню

Дашкевич і представляла спонсора команди — Українську Федеральну Кредитову Спілку. Перший студент Острозької академії, Дмитро Байда, який нині навчається у Назаретському коледжі, отримав підтримку у сумі \$500 від союзнянок 120-го Відділу СУА.

Учасники п'ятикілометровки. Ліворуч: Наталя Савка, Софія Крожієр, Келлі Лоні-Нілд, Джон Качко (ведучий місцевих теленовін), Олена Ділай, Нікол Ламберт, Ірина Лико-Смит.

У жовтні 2016-го р. Ірина Бирк та Ірина Лико-Смит (культурні референтки відділу) організували величезну імпрезу — чудовий концерт класичної та оперної музики «Голос, затихший навічно» за участю всесвітньо відомого баса Стефана Шкафаровського, сопрано Сузан Котронео та тріо «Славія». Цей концерт відбувся у театрі «Рочестерська Опера Лірик» (*Rochester Lyric Opera*), в одному з місцевих історичних будинків з надзвичайною акустикою. Його нова господиня — сопрано Сузан Котронео, погодилася надати приміщення театру 120-му Відділу СУА для благодійного концерту. Зібрані кошти ми передали групі «Рочестер Майдан» для пересилання в Україну медичного спорядження, наданого американською добродійною організацією «ІнтерВол». Треба зазначити, що співпраця між союзнянками 120-го Відділу СУА та групою «Рочестер Майдан», яка очолює громадські проекти з допомоги Україні, триває вже кілька років і є дуже успішною. Союзнянки організують імпрези, назначаючи бенефіціяром групу «Рочестер Майдан». Це уможливило збирання коштів на місцеві проекти, призначені для допомоги Україні, і піднімає репутацію союзнянок. Група «Рочестер Майдан» під керівництвом п. Володимира Павлюка співпрацює з організацією «ІнтерВол» і пересилає медичне спорядження в Україну, а також допомагає

пораненим воїнам і сім'ям полеглих у війні на Сході України.

Концерт «Голос, затихший навечно» був присвячений пам'яті Василя Сліпака — українського баритону, який співав у Парижській опері, є героєм України і який повернувся на рідну землю, щоб захищати її від агресора. Олена Ділай, голова 120-го Відділу США, відкрила програму вступним словом та представила відео-інтерв'ю, яке Василь Сліпак дав для Громадського телебачення. Київський Майдан та Революція Гідності надихнули Василя Сліпака покинути Париж, де він жив з 1996-го р., поголити голову, залишивши на ній тільки «оселедця», взяти в руки зброю і стати захисником своєї рідної землі. Він загинув 28-го червня 2016 року від кулі снайпера. Упродовж 1995 — 1997 рр. 24-й Відділ США надавав стипендію молодому музикантові Василеві Сліпакові для навчання у Львівській консерваторії. І було дуже символічним те, що союзники 120-го Відділу США вшанували пам'ять про Василя Сліпака концертом, де зібрали кошти на допомогу його військовим побратимам. Цей великий концерт був розрекламований у місцевій пресі та радіопрограмі і зібрав не лише публіку українського походження, але й американських любителів опери та класичної музики. І то не дивно, адже основним його учасником був бас Стефан Шкафаровський — всесвітньо відомий оперний співак, який вперше виступав на Рочестерській сцені. У той самий період п. Шкафаровський співав у «Ріголетто» в *Metropolitan Opera*, а перед тим мав головну роль у опері «Алеко», поставленій *New York City Opera*. Разом з п. Шкафаровським виступила сопрано Сузан Котронео — керівний директор «Рочестерської Опери Лірик» та господиня театру. Їм акомпанувала Ірина Лупиніс, професор фортепіано у Музичній консерваторії Істмана. У виконанні баса Шкафаровського прозвучала українська пісня «Місяць на небі», серенада з опери «Фауст», пісня Тореодора з опери «Кармен», пісня Тараса

Бульби з одноіменної опери та «Безмежне поле» М. Лисенка. Він також виконав дует з сопрано Котронео «Коли розлучаються двоє». На доповнення Сузан заспівала арії з опер «Травіатта» та «Богема». У другій частині концерту тріо «Славія» у складі Ірини Лупиніс (фортепіано), Олега Лупиніс (скрипка) та Світлани Горіцелов (віолончель) представило кілька класичних творів, закінчивши свій виступ зачаровуючою «Мелодією» Мирослава Скорика. Під гучні оплески та вигуки «Браво!» музиканти й співаки покидали залу, щоб зустрітися з глядачами у більш близькій атмосфері. Було дуже цікаво поспілкуватися з виконавцями за келихом вина та легкою перекусом. На концерті разом зі спонсорськими датками Української Федеральної Кредитової Спільноти та *Burke Group* було зібрано близько \$4,500, які використані на пересилання великого контейнера медичного обладнання в Україну.

Ліворуч: Володимир Павлюк, Ірина Лупиніс, Світлана Горіцелов, Олег Лупиніс, Уляна Коваль, бас Стефан Шкафаровський, Ірина Бирк, сопрано Сузан Котронео, Олена Ділай, Ірина Лико-Смит.

Після виступу виконавців.

На завершення року союзнянки 120-го Відділу СУА організували традиційний розпродаж печива. Оскільки в місцевих українських церквах печуть солодке до Різдва, то союзнянки вирішили, що не потрібно конкурувати з ними та започаткували випікання солодощів перед Днем Подяки. Ця дата виявилася дуже вдало вибраною — започаткований союзнянками 120-го Відділу СУА щорічний розпродаж печива вже має своїх постійних клієнтів. Організують випічку та завжди мають нові ідеї для приваблювання покупців пані Марія Снайдер та Люба Дингер — господарські референтки відділу. Традиційно у п'ятницю збирається група жінок, щоб пекти рогаляки, тістечка, завиванці, а часом і торти. Мелісса Сидор-Кауфман займається організацією «часових змін» — кожна жінка вибирає найзручніший для неї час, щоб продуктивно використати місце на кухні. Цього року до випікання приєдналися Оля Шило, Марія Сидор, Софія Крожер, Дуся Ганушевська, Ірина Лико-Смит, Дануся Ковальчук, Таня Дашкевич, Наталя Савка, д-р Христина Гошовська, Зоряна Костів, Надя Захарчишин; їм допомагали Оксана Грушко, яка приїхала до родини з України, та Доротея Тороус — потенційна союзнянка.

120-й Відділ СУА щиро вітає всіх союзнянок Америки та України! Ми знаємо, що наша активна праця є дуже важливою для добра Рочестерської української громади і для всієї організації СУА. Дуже приємним є те, що

*Господарські референтки
Марія Павлюк-Снайдер, Зоряна Костів та Люба
Дингер печуть рогаляки.*

своюю участю у різних імпрезах поза українською громадою (як участь у п'ятикілометровці, або організація концертів і виставок, на які запрошувалися не лише українці Рочестеру, але й американська спільнота) ми ознайомлюємо громадськість з діяльністю чудової світової організації, до якої належимо. Сподіваємося, що наша праця надихне інших союзнянок, бо ми також черпаємо свою енергію від тих, хто ділиться своїми успіхами. Ми горді бути частиною СУА і щиро дякуємо всім союзнянкам 120-го Відділу СУА за їхню невтомну працю!

*Олена Ділай,
голова 120-го відділу СУА.*

Текля Івашків.

Марія Сливінська.

3 ювілеєм!

На початку 2017-го р. відзначили свої ювілеї Дня народження **Текля Івашків і Марія Сливінська** — довголітні членкині 73-го Відділу СУА, м. Бріджпорт, штат Коннектикут.

73-й Відділ Союзу Українок Америки щиро вітає ювілярок! Бажаємо, щоб Ваше життя завжди було осяяне радістю та добротою, любов'ю та повагою рідних і друзів.

*Нехай над вами буде блакитне небо,
Не залишать сили на путі.*

*І живіть стільки, скільки буде треба,
Гордо ступайте у житті.
Нехай Вам сонечко світить, а серце співає.
Нехай печаль дороги до серця не знає,
Нехай щастя буде у Вашому домі,
І радість нехай з Вами буде завжди!
Здоров'я міцного і справедливої долі
Нехай Господь Бог дає на довгі роки.*

Оксана Луків, голова 73-го Відділу СУА.

Великодні писанки

Свято у 30-му Відділі ім. Лідії Крушельницької, Округа Нью Йорк

*Котилася писаночка з гори на долину,
Прикотилась прямисінько до нас у гостину!
А за нею йде Великдень, несе білу паску,
Дзвонить в дзвони — всім дарує радощі
та ласку!*

Ось і минув ще один Великдень... Усі очікування, приготування, святкування вже позаду. Але довго та з приємністю будемо згадувати Великодній базар, організований 30-м Відділом ім. Лідії Крушельницької 2-го квітня — напередодні Світлого свята Христового Воскресіння у церкві св. Архистратига Михаїла, що у Йонкерсі штату Нью Йорк.

Після закінчення Святої Літургії всі дружно спустилися до церковної залі, де можна було купити готові писанки найрізноманітніших розмірів, цікаві українські прикраси, речі, необхідні для випікання пасок та оздоблення писанок, вітальні листівки і багато-багато іншого.

І, звичайно, було важко втриматися від спокуси покуштувати чи то канапку, чи смачненьку домашню випічку, або випити філіжанку запашної кави та завести розмову з друзями.

А який Великдень обходиться без писання писанок!? І 30-й Відділ СУА, як і завжди, долучився до цієї традиції. Підготувала та провела навчання його голова п. Надія Літепло. Почала п. Надя писати писанки ще змалечку. Потім вдосконалила свою майстерність, навчаючи вже своїх дітей. Не один раз проводила курси з писання писанок у місцевих бібліотеках.

Серед бажаючих навчитися писати писанки була молода сім'я Бутченків: мати Катерина, тато Святослав і 5-річна донька Майя. Про те, що має відбутися навчання з писанкарства, сім'я дізналася у церкві. Спочатку спробувала писати Майя. За якийсь час долучилася і мама. А потім не втримався від спокуси написати свою власну, першу у житті, писанку й тато.

Як дізналися пізніше, батько Святослав — з Києва, а Катерина народилася й виросла у Санкт-Петербурзі у родині українців. Але посправжньому відчула себе україркою після початку російської агресії в Україні. Нині родина проживає у *Hustings-on-Hudson*. Дочка відвідує український садочок «Барвінок». Про традицію писати писанки вони знали давно.

Але до тепер залишалася для них загадковою таємницею сама техніка писання. Тому починали писати невпевнено — перший раз у житті тримали у руках писанець. Та за короткий час під умілим керівництвом п. Наді Літепло у їхніх руках «ожили» чудові українські писанки!

Майя Бутченко.

Не з порожніми руками поверталися додому й інші учасники курсів: Мировслава Пухняк, Леся Бойко з сином Сашею, Володя Курчак, Мелан Макаренко. Вони з гордістю несли свої маленькі витвори мистецтва — яскраві писанки!

Зліва: Катерина і Майя Бутченко, Надія Літепло, Володя Курчак, Мелан Макаренко, Гавраїл Мурацук, Леся Бойко.

Отож, Великодній базар, організований 30-м Відділом СУА, вдався на славу!

Хочемо подякувати всім, хто допомагає шанувати й відновлювати наші українські звичаї та обряди, відчувати себе єдиною українською громадою, єдиним українським народом!

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

*Ірина Максим'юк,
30-й Відділ СУА.*

«Діти – це наш дорогий скарб, се наша надія, се – Молода Україна»

Олена Пчілка

ДИВО-ТАТУСЬ

Вірш Людмили Вознюк

Як весняне сонечко,
усміхалась донечка.
В оченятах сяяли
щастя промінці.
Тішилася донечка,
що її долонечка,
крихітна долонечка,
в татовій руці.
Щебетала донечка
про жучка та сонечко.
З татком не боялася
навіть павука.
Бо у світі цілому
малюку несмілому
так спокійно й затишно
в тата на руках.
І радів за донечку
місяць у віконечку,
на краєчок ліжечка

стиха він присів.
Побажав маляточкам —
хлопчикам й дівчаточкам,
мати добрих, лагідних
диво-татусів.

ДІДУСЬ

Вірш М. Моголевич

Дідусь мій вигадує
Різні дива:
Навпроти, на стінці,
Зайча ожива.
Це пальці у діда
Якісь чарівні —
Тепер ось ведмедик
Живий на стіні.
Долоня праворуч —
І раптом за мить
Вже кішка за мишкою прудко біжить.

Сміється дідусь і мене обійма.
Ні кішки, ні мишки, ні зайця нема.

БАБУСЯ

Вірш Анатолія Костецького

Дай, бабусю, поцілую
Сивину твого волосся.
Теплим подихом зігрію
Снігом вибілені коси.
Може, і на них розтане
Лоскотливий іній срібний,
Мов зимові візерунки
На замерзлій з ночі шибі.

ЗАГАДКИ

(Автор — Жанна Вовк)

1. Ніжна, лагідна і мила,
На цей світ нас народила.
Я до неї пригорнуся,
Це ріднесенька...

2. Хто усіх нас захищає,
Матінці допомагає?
З ним нічого не боюсь,
Здогадались? Це...

3. Хитрі очі, дві косички,
У веснянках ніс та щічки.
Непосида невеличка,
Називається...

4. Він чимало літ прожив,
На повагу заслужив.
Для матусі він — татусь,
А для мене він...

МУДРІ ПОРАДИ

Вірш Людмили Вознюк

Прислухайся, дитино,
до батьківського слова,
що сповнене терпіння,
турботи і любові.
Прислухайся, дитино,
до дідуся поради,
бо й татові твоєму
не раз він мудро радив.
Прислухайся, дитино,
до рідної матусі,
якій дісталась ніжність
і ласка від бабусі.
Збери усі поради,
не загуби нічого.
Про тебе також скажуть:
«Прислухайтесь
до нього!»

Відгадки до загадок: 1. Матуся. 2. Татусь. 3. Сестричка. 4. Дідусь.

Finding Inner Peace

by Ihor Magun , MD, FACP

Travel is something that I have always found to be an educational experience. It provides a look at life from a different perspective. For me it brings meaning to the phrase “It’s not what you see, it’s how you see it.” I recently had the opportunity to travel to Asia and, in keeping with my philosophy on travel goals, put this phrase into practice. During this trip, I visited Vietnam, Thailand, and Hong Kong. I enjoyed seeing the sights, but as a physician, I was particularly interested in observing how the locals take care of their health. For anyone even remotely familiar with Asian cultures, it is of no surprise that the first approach to maintaining good health is in the form of what we would consider alternative medicine.

Western medicine approaches disease with the premise that it is caused by some pathogen or deterioration of a body part. The standard approach to combatting the problem is pharmaceutical or surgical. The Asian view of health is more preemptive and begins with maintaining a balance between the physical, social, and supernatural environment. This belief has a profound impact on clinical care. The Eastern approach begins with the premise that the body is whole and that each organ has a mental and physical function. This system of beliefs can be summarized as the yin and the yang. These opposites are connected via a circular harmony. Harmony means health and disharmony leads to disease. The strategy of treatment is to restore harmony by incorporating good health practices that conform to natural principles.

When addressing nutrition, for example, many Westerners rely on vitamins to supplement their not always healthy diets. Most Asians have a decidedly different approach. They eat very healthy meals, incorporating spices in place of fatty supplements. They rely heavily on fresh produce and rice. Fish is eaten frequently, even for breakfast. Obesity is rare in any age group. One ever-present staple of life is tea. There are many types of teas, and these are not only consumed for pure beverage enjoyment; the infinite variety of

teas and combination of teas are routinely used to treat common ailments. Local merchants, in fact, recommend specific types of tea depending on a customer’s symptoms.

Exercise is a normal life routine. The incorporation of tai chi into a daily schedule, for example, is a practice for young and old and all ages in between. You can see this philosophy in practice everywhere—at any park or outdoor facility. Yoga is another popular form of exercise and a partial treatment for certain ailments, from easing the discomfort of arthritis to reducing blood pressure.

Positive human interaction is a lifestyle. People socialize everywhere. Walk down any street and you see and sense the friendly connection they have with each other. Despite the fact that I did not understand what was spoken, the smiles and laughter were practically contagious.

One thing that was underscored for me during this trip was that despite many cultural differences, the basic needs of all humans are very similar. As Americans, most of us live in a hectic and fast-paced social environment, and this leads to all manner of stressors that alter the “balance” that keeps us healthy. The title of my article reflects a conscious goal that was prompted or at least reinforced by what I witnessed during my trip to Asia: a commitment to finding inner peace. It is a concept I wish to share with my patients and with readers of this column.

The overarching goal is to begin to incorporate some of the things I witnessed and experienced to help achieve inner peace. This requires some work, but does not mean an instant and radical change in lifestyle. You do not have to start drinking teas or enroll in tai chi classes. What it does mean is recognizing that inner peace is a personal feeling that only you know how to achieve. You have to discover it and work at it; during this journey, you will learn that inner mental peace leads to better physical health. I hope you start working at it. I know, I have, and I already feel better.

First keep peace within yourself, then you can also bring peace to others. Thomas A. Kempis (1420)

Traveling is almost like talking with men of other centuries. René Descartes (1637)

Peace comes from within. Do not seek it without. Gautama Buddha (c. 450 BCE)

MASHA ARCHER

extraordinary jewelry

'maria muchin'

Available at...

Ukrainian Museum Gift Shop
222 East 6th Street
New York, NY 10003
212-228-0110 • 212-228-1947

Saks Fifth Avenue
1001 State Street
Santa Barbara
805-884-9997

Available online...

www.masha.org
RubyLane / mashaarcher
Etsy / MashaArcher
Ebay / mashabay

come and view this fabulous collection...

visit www.masha.org for more venues and trunk show updates

san francisco • 415.861.8157
www.masha.org • masha@masha.org

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ СУА

Анна Кравчук, Ірина Куровицька

Маріянна Заяць – голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Рома Шуган – 1-ша заступниця голови
Христина Бойко – 2-га заступниця голови для справ організаційних
Софія Геврик – 3-тя заступниця голови для справ культури
Роксоляна Мисило – 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Бучковська – протоколярна секретарка
Дарія Дроздовська – кореспонденційна секретарка
Зоряна Гафткович – секретарка комунікацій
Оксана Антонюк – скарбник
Віра Кушнір – фінансова секретарка
Марія Андрійович – вільна членка

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Віра Андрушків – Дітройт
Галина Генгало – Філадельфія
Галина Романишин – Нью Йорк
Ксеня Раковська – Нью Джерзі
Дося Кріслата – Огайо
Любомира Калін – Чикаго
Уляна Зінич – Нова Англія
Марія Кейд – Центральний Нью Йорк
Орися Зінич – зв'язкові віддалених
Оля Черкас – відділів

РЕФЕРЕНТУРИ

Лідія Білоус – суспільної опіки
Святослава Гой-Стром – виховна
Хризанта Гентиш – мистецтва і музею
Анна Кравчук – стипендій
Ольга Дроздович – архівар
Оля Мовчан-Новак – вільних членок

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Оксана Фаріон – голова
Марія Томоруг – членка
Рената Заяць – заступниця членки
Ярослава Мулик – заступниця членки
Оксана Скипакевич Ксенос – парламентарист
Лариса Тополя – україномовний редактор журналу "Наше Життя"
Тамара Стадніченко – англомовний редактор

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА
UNWLA, INC. SCHOLARSHIP /
CHILDREN-STUDENT SPONSORSHIP PROGRAM
171 Main St., P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Phone / Fax: 732-441-9530
E-mail: nazustrich@verizon.net

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM

222 East 6th Street, New York, NY 10003
(212) 228-0110 • Fax (212)228-1947
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
Website: www.ukrainianmuseum.org

